

LUDZIE ŁĘBORSKIEJ BEZPIEKI

Tobie
Towarzyszowi z Bezpieczeństwa
poświęcam ten wiersz.
Za Twą miłość ogromną do ludzi
i Twych nocy bezsennych niepokój,
za Twą troskę o dzień nasz powszedni
i walkę codzienną o pokój.
Za Twą wierność niezłomną dla Partii,
za Twe serce dla Partii bijące,
ściskam Twą dłoń uzbrojoną
i słowa przesyłam gorące.

Fragment wiersza Leona Kowalskiego *Towarzyszowi z Bezpieczeństwa*
zamieszczonego w antologii *Wiersze i pieśni poświęcone pracownikom bezpieczeństwa*, Warszawa 1954.

Biuro Edukacji Publicznej
Oddział IPN w Gdańsku

Wystawę przygotowało
Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN w Gdańsku

Kwerenda archiwalna i realizacja wystawy
Kamil Rutecki

Wstęp historyczny
dr Igor Hałagida
Marcin Węgliński

Redakcja i korekta
Anna Świtalska-Jopek

Projekt graficzny
Joanna Piekarska-Norek

Udostępnienie materiałów archiwalnych
Oddziałowe Biuro Archiwizacji i Udostępniania
Dokumentów IPN w Gdańsku

Szczególne wyrazy podziękowania dla p. Mai Lubiejewskiej-Chilickiej
z OBUiAD IPN w Gdańsku za pomoc w realizacji wystawy.

APARAT BEZPIECZEŃSTWA PRL W LĘBORKU

Geneza

Początki peerelowskiego aparatu bezpieczeństwa sięgają kwietnia 1944 r., gdy około 200 przyszłych funkcjonariuszy rozpoczęło kurs w działającej w Kujbyszewie szkole oficerskiej NKWD. Już w lipcu tego samego roku większość z nich zasiłiła kadre kierowniczą Resortu Bezpieczeństwa Publicznego (RBP), funkcjonującego w ramach Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego (PKWN). Szefem Resortu BP został Stanisław Radkiewicz – obywatel ZSRR, aktywny działacz polskiej oraz sowieckiej partii komunistycznej. 31 XII 1944 r. PKWN przekształcono w Rząd Tymczasowy, a Resort Bezpieczeństwa Publicznego w Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego (MBP). Kierownictwu tego resortu podlegał nie tylko pion bezpieczeństwa, ale także – w różnych okresach – Milicja Obywatelska, jednostki KBW i WOP oraz więzienia i obozy pracy.

Komunistyczny aparat bezpieczeństwa w Polsce był tworzony ściśle według wzorów sowieckich, a jego rozwój i działalność przez wiele lat nadzorowali i kontrolowali doradcy z NKWD (później z MGB i KGB).

Struktury i działalność

Początkowo placówki bezpieki były organizowane na terytorium tzw. Polski Lubelskiej. Z czasem, wraz z przesuwaniem się frontu na zachód, w kolejnych wyzwalanych regionach pojawiały się specjalne grupy operacyjne MBP, które tworzyły nowe miejscowe struktury. W stunkowo krótkim czasie siatka wojewódzkich (WUBP), powiatowych (PUBP) i miejskich (MUBP) urzędów bezpieczeństwa objęła swym zasięgiem cały kraj.

Lębork był przed II wojną światową niewielkim granicznym miastem prowincji Prusy Zachodnie. Liczył wówczas niemal 20 tys. mieszkańców. Znajdowała się tutaj ważna stacja linii kolejowej łącząca III Rzeszę z Prusami Wschodnimi. Działał tu także aktywnie Związek Polaków w Niemczech. Miasto zostało zajęte przez wojska sowieckie 10 III 1945 r. W wyniku dekretu Rady Ministrów z lipca 1945 r. stało się stolicą powiatu liczącego – po pewnych korektach – 1144 km2 i wchodzącego w skład województwa gdańskiego. W ciągu dwóch powojennych lat znaczna część dawnych mieszkańców regionu musiała opuścić swoje domy. Na ich miejsce przybyli osadnicy z Kresów Wschodnich oraz z pozostałych części Polski. Mimo to początkowo udział autochtonów w strukturze ludności był znaczący: wynosił niemal 30 proc. Przynajmniej do lat siedemdziesiątych miało to istotny wpływ na pracę tutejszego aparatu bezpieczeństwa.

Prawdopodobnie w maju 1945 r. przybyły w rejon Lęborka grupy operacyjne funkcjonariuszy UB. Byli wśród nich m.in. dawni członkowie Gwardii Ludowej, aktywiści PPR i zdemobilizowani żołnierze WP. Przyjmujemy dzisiaj, że pierwszym szefem PUBP w Lęborku (podporządkowanego WUBP w Gdańsku) był Julian Gransztof (Wiesław Korsi). Jednak w niektórych wspomnieniowych materiałach bezpieki można znaleźć informację, że stanowisko to zajmował Wacław Polewski. Z pewnością wiemy tylko, że zanim dosięgła go w gmachu urzędu kula nieznanego sprawcy (17 XII 1945 r.), doszedł do stanowiska kierownika Referatu Śledczego. W 1946 r. w skład PUBP wchodziły 4 referaty operacyjne i po jednym referacie śledczym, ewidencji operacyjnej oraz gospodarczym. Zatrudnieni w nich funkcjonariusze ściśle współpracowali z miejscową Komendą Powiatową MO oraz jednostkami WOP i WP stacjonującymi w okolicach.

Głównym zadaniem bezpieki w owym czasie było – jak to określano w wewnątrzresortowym żargonie – „przeciwdziałanie zagrożeniom ze strony wrogich ugrupowań podziemia i ośrodków dywersyjno-szpiegowskich, walka z niedobitkami wojsk niemieckich, osłona organizującej się administracji państwowej oraz ochrona życia i mienia obywateli”. W powojennej praktyce oznaczało to jednak masowy terror wymierzony w rzeczywistych lub domniemanych przeciwników ustroju komunistycznego oraz rozciągnięcie kontroli nad pozostałą częścią społeczeństwa. Dlatego też w orbicie zainteresowania funkcjonariuszy znaleźli się autochtoni, duchowieństwo, osiedleńcy z innych regionów kraju, żołnierze AK, ludność ukraińska przesiedlona w ramach akcji „Wisła” oraz działacze innych niż PPR partii politycznych. W drugiej połowie lat czterdziestych PUBP w Lęborku intensywnie pracował nad likwidacją legalnej opozycji politycznej. Szczególnie ponurą rolę odegrał ówczesny zastępca szefa urzędu Wiesław Kowalik. Po aresztowaniu w 1947 r. czołowych działaczy lokalnego PSL działalność legalnej opozycji w powiecie została *de facto* całkowicie sparaliżowana.

W regionie łębarskim w okresie powojennym nie odnotowano większej działalności zbrojnego podziemia niepodległościowego. Jediną znaną akcję (w kwietniu 1946 r. na PGR w Rozłazinie) funkcjonariusze aparatu bezpieczeństwa przypisywali – nie wiadomo, czy słusznie – działalności słynnego mjr. Zygmunta Szendzielarza „Łupaszki”. Mimo to w okresie stalinowskim powstała w Lęborku konspiracja. Narodziła się wśród mieszkańców regionu bez pomocy z zewnątrz; w geście sprzeciwu wobec narastającego reżimu komunistycznego. Należeli do niej uczniowie, mieszkańcy miasta oraz rolnicy z okolicznych wsi. łącznie funkcjonariusze PUBP odnotowali co najmniej 5 organizacji, spośród których najliczniejsza miała 7 członków. Bezpieka traktowała je bardzo poważnie: w przeciągu lat 1949–1951 wszystkie wspomniane grupy zostały zlikwidowane, a ich członkowie skazani na kary

kilku lat więzienia do kary śmierci (niewykonanej). Wobec panującej wszechobecnie „szpiegomanii” istotne miejsce w działalności aparatu bezpieczeństwa zajmowała też „walka z sabotażem i niegospodarnością”. Bacznie obserwowano wszystkie większe zakłady pracy oraz PGR, które posiadały na terenie powiatu ponad połowę ziemi rolnej. Każdy przypadek pożaru, kradzieży bądź katastrofy budowlanej był skrupulatnie badany i analizowany.

W 1954 r. – po ucieczce do Berlina Zachodniego wysokiego funkcjonariusza bezpieki z Warszawy Józefa Światły – w organizacji resortu nastąpiły przekształcenia. Zlikwidowano MBP, tworząc w jego miejsce Komitet ds. Bezpieczeństwa Publicznego (KdsBP) i Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (MSW), do którego przeniesiono Milicję Obywatelską i inne służby zajmujące się zwalczaniem przestępczości pospolitej. Na szczeblu lokalnym WUBP przekształcono w Wojewódzkie Urzędy ds. Bezpieczeństwa Publicznego (WUdsBP), a PUBP w Powiatowe Urzędy ds. Bezpieczeństwa Publicznego (PUdsBP) lub Powiatowe Delegatury ds. Bezpieczeństwa Publicznego (PDdsBP). Tak też było w Lęborku, gdzie szefem PUdsBP został Edmund Pawłowski. W praktyce jednak sposób działania bezpieki nie zmienił się wówczas znacząco, a najważniejsze stanowiska kierownicze piastowały wciąż te same osoby.

Kolejna reorganizacja aparatu bezpieczeństwa nastąpiła po październikowej „odwilży”. 28 XI 1956 r. zlikwidowano KdsBP, a jego struktury stały się częścią Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w ramach którego utworzono odrębny pion – Służbę Bezpieczeństwa (SB). Ta modyfikacja okazała się trwała i bezpieczka – mimo kilku drobnych zmian – przetrwała w strukturach MSW do końca PRL. Podobnie wyglądała sytuacja na szczeblu lokalnym, gdzie powstały wydziały (w komendach wojewódzkich MO) i referaty (w komendach powiatowych i miejskich MO) bezpieki. Nadzór nad nimi sprawowali zastępcy ds. SB komendantów odpowiednich komend. W Komedzie Powiatowej MO w Lęborku pierwszym zastępcą ds. bezpieki został Tadeusz Wyskiel. Zmieniły się też wówczas metody oraz zasięg działania: nie uciekano się już do masowego terroru, a represje stały się bardziej selektywne. SB interesowała się teraz tylko wybranymi grupami społecznymi oraz nielicznymi „niepokornymi”. Nastąpiło przejściowe osłabienie działalności „bezpieki”.

Jednak już w latach sześćdziesiątych SB zaczęła odzyskiwać swoje dawne znaczenie. Nie inaczej było w Lęborku, gdzie do priorytetowych zadań bezpieki należały: pojawiające się co jakiś czas głosy krytykujące politykę partii, kwestia mniejszości niemieckiej, zagadnienia wyznaniowe czy rosnący ruch turystyczny. W latach sześćdziesiątych sytuacja gospodarcza PRL pogarszała się. Niektórzy mieszkańcy regionu łębarskiego otwarcie wyrażali swój głośny sprzeciw. Każdy przypadek „łżenia” systemu komunistycznego i jego przywódców był skrupulatnie badany. Sprawy tego rodzaju kończyły się najczęściej rozmowami profilaktyczno-ostrzegawczymi prowadzonymi przez funkcjonariuszy SB (w 1968 r. było ich 39, z czego kilka dotyczyło wystąpień marcowych). Niekiedy sprawy kierowano do kolegium. Skrajnym przypadkiem była sprawa operacyjna kryptonim „Pisarz”, kiedy jednego z mieszkańców Lęborka skazano na 3 lata więzienia za antysowieckie napisy, które pozostawił na marginesach książki wypożyczonej z biblioteki.

Chwilowe osłabienie aparatu bezpieczeństwa w 1956 r. oznaczało też przejściowe złagodzenie represji wobec Kościoła katolickiego i innych kościołów czy związków wyznaniowych. Już wkrótce jednak kwestia ta nabrała ponownie dużego znaczenia. Przykładem tego może być powołany w 1962 r. na szczeblu centrali „antykościelny” Departament IV MSW (w komendach wojewódzkich utworzono wydziały IV). Działalność duchowieństwa na terenie powiatu łębarskiego była dokładnie obserwowana przez bezpiekę. Próbowano przeszkodzić w tworzeniu nowych parafii, utrudniano akcję katolicką wśród młodzieży i turystów, sekowano księży, którzy nie podporządkowali się uciążliwym dla Kościoła decyzjom administracyjnym władz świeckich. Z różnym także skutkiem wykorzystywano niesnaski czy to między kapłanami danego Kościoła, czy między różnymi wspólnotami wyznaniowymi.

Powiat łębarski należy do terenów atrakcyjnych turystycznie. Już od końca lat pięćdziesiątych oznaczało to wzmózone przyjazdy letników z kraju i z zagranicy. Dla SB oznaczało to dodatkowe zadania, związane nie tylko z „zabezpieczeniem kontrwywiadowczym” terenu (w okolicy znajdowała granica państwa, kilka jednostek wojskowych oraz tajny ośrodek doświadczalny rakiet meteorologicznych), ale też – a może przede wszystkim – ze zwalczaniem tzw. wrogiej propagandy szerzonej przez turystów z RFN i Szwecji. Pilniejszą ochroną objęto także środowisko tutejszych rybaków. Osobną kwestię stanowiły wyjazdy zagraniczne mieszkańców regionu. Każda próba o paszport była skrupulatnie sprawdzana i znaczna część odrzucana. Z tego też względu nadal zdarzały się ucieczki za granicę.

W 1975 r. przeprowadzono reformę administracyjną kraju. Lębork utracił swój status miasta powiatowego i wszedł w skład województwa słupskiego. Zlikwidowano także komendy powiatowe MO, a ich obowiązki oraz funkcjonariuszy przejęły nadrzędne jednostki wojewódzkie. Łębarska bezpieczka znalazła się wówczas w strukturach nowo utworzonej Komedy Wojewódzkiej MO w Słupsku.

Początek lat osiemdziesiątych to narodziny „Solidarności” w regionie. Działało w niej aktywnie wielu mieszkańców Lęborka. Także rozwój bezpieki wkroczył w nowy etap. Powołane zostały komórki do walki z przeciwnikami reżimu. Przykładem Może być Departament III „A”

(w województwach Wydział III „A”), który formalnie miał „ochraniać” zakłady pracy, a w praktyce rozpracowywał działaczy niezależnego związku zawodowego. To funkcjonariusze tego pionu odgrywali jedną z głównych ról po wprowadzeniu w 1981 r. stanu wojennego i internowaniu łęborczan zaangażowanych w działalność związkową.

Rok 1983 r. przyniósł ustawę o MSW oraz korektę wewnętrznego nazewnictwa: komendy wojewódzkie MO przemianowano na Wojewódzkie Urzędy Spraw Wewnętrznych (WUSW), a w miejsce komend miejskich MO funkcjonujących w dawnych miastach powiatowych utworzono Rejonowe Urzędy Spraw Wewnętrznych (RUSW). W RUSW reaktywowano też pion bezpieki, którym kierował zastępca szefa ds. SB. Dopiero od tego momentu Służba Bezpieczeństwa podjęła legalną, sformalizowaną nawet w świetle prawa PRL działalność. W Lęborku pierwszym funkcjonariuszem pełniącym tę funkcję był Henryk Bartzak.

Tak ukształtowane struktury komunistycznego aparatu bezpieczeństwa przetrwały do końca lat osiemdziesiątych. Dopiero wybory z 4 VI 1989 r. i powstanie rządu Tadeusza Mazowieckiego wymusiły pewne zmiany.Naszczeblu centralnym zlikwidowano piony operacyjne (głównie do walki z opozycją), a w ich miejsce powołano Departament Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa, Departament Ochrony Gospodarki oraz Departament Studiów i Analiz. Analogiczne zmiany wprowadzono w województwach. Ostatecznie SB została rozwiązana latem 1990 r.

Kadry

Kadry aparatu bezpieczeństwa od samego początku dynamicznie się rozrastały. W 1944 r. szeregi bezpieki liczyły w całym kraju 4,4 tys. funkcjonariuszy. W apogeum stalinowskiego terroru (1953 r.) było ich już 33 tys. Według statystyk, jeden funkcjonariusz przypadał wówczas na ok. 1,3 tys. osób, a w kartotekach UB widniały nazwiska niemal co trzeciego obywatela PRL, czyli ponad 5 mln osób. Cechę charakterystyczną tych pierwszych lat stanowiła jednak częsta rotacja na stanowiskach kierowniczych. Powody były różne: katastrofalnie niski poziom wykształcenia, niewłaściwe pochodzenie społeczne oraz popełniane nagminnie nadużycia władzy i przestępstwa kryminalne.

Fala zwolnień z aparatu bezpieczeństwa nastąpiła w 1956 r. Usunięto z niego wówczas osoby, które wslawiły się szczególnym okrucieństwem w poprzednim okresie. Jednak już w latach sześćdziesiątych część z nich powróciła w szeregi funkcjonariuszy bezpieki. Tendencja wzrostowa utrzymała się przez całą dekadę lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych. Poprawił się również poziom wykształcenia, ukończone wyższe studia nie były już wówczas rzadkością.

Po czerwcu 1989 r. liczba funkcjonariuszy zaczęła gwałtownie spadać. W celu uniknięcia weryfikacji wielu przeszło do Milicji Obywatelskiej, na emeryturę, bądź znalazło pracę w nowych, sztucznie wydzielonych z bezpieki departamentach. Struktura zatrudnienia w łębarskim aparacie bezpieczeństwa przedstawia się następująco: w 1956 r. służyło tutaj siedmiu pracowników operacyjnych, rok później pięciu. W latach sześćdziesiątych i na początku siedemdziesiątych przeciętnie było to sześć osób. Po zlikwidowaniu SB na szczeblu powiatu za rejon Lęborka odpowiadał KW MO w Słupsku: w 1975 r. służyło tam 111 funkcjonariuszy, 1983 r. – 225. W 1984 r. w pięciu nowo utworzonych Rejonowych Urzędach Spraw Wewnętrznych (w tym w Lęborku) pracowało łącznie 50 osób.

Skuteczna działalność bezpieki w Lęborku możliwa była dzięki agenturze. Jak dotąd, znamy jedynie wycinkowe dane na temat jej liczebności. Wiadomo, że w drugiej połowie lat pięćdziesiątych działało tutaj około szesnastu tajnych współpracowników. W 1961 r. było ich dwunastu, a pod koniec lat sześćdziesiątych około dwudziestu oraz ponad 300 tzw. kontaktów obywatelskich (mniej sformalizowanej, doraźnie działającej agentury). Reprezentowali oni różne grupy społeczne. Agentura przekazywała SB dane o nastrojach w powiecie, kontaktach zagranicznych (np. otrzymywanych paczkach), przypadkach słuchania Radia Wolna Europa i korespondowania z nim. Oprócz tego udzielała wiadomości na temat turystów, kótek rolniczych, „wrogiej” działalności władz kościelnych. Informowała także o „szeptanej propagandzie”, przypadkach niegospodarności i nieprawidłowościach finansowych, postawie ludności niemieckiej czy ukraińskiej. W latach sześćdziesiątych SB dysponowała także trzema lokalami kontaktowymi, które wykorzystywała na spotkania z agenturą.

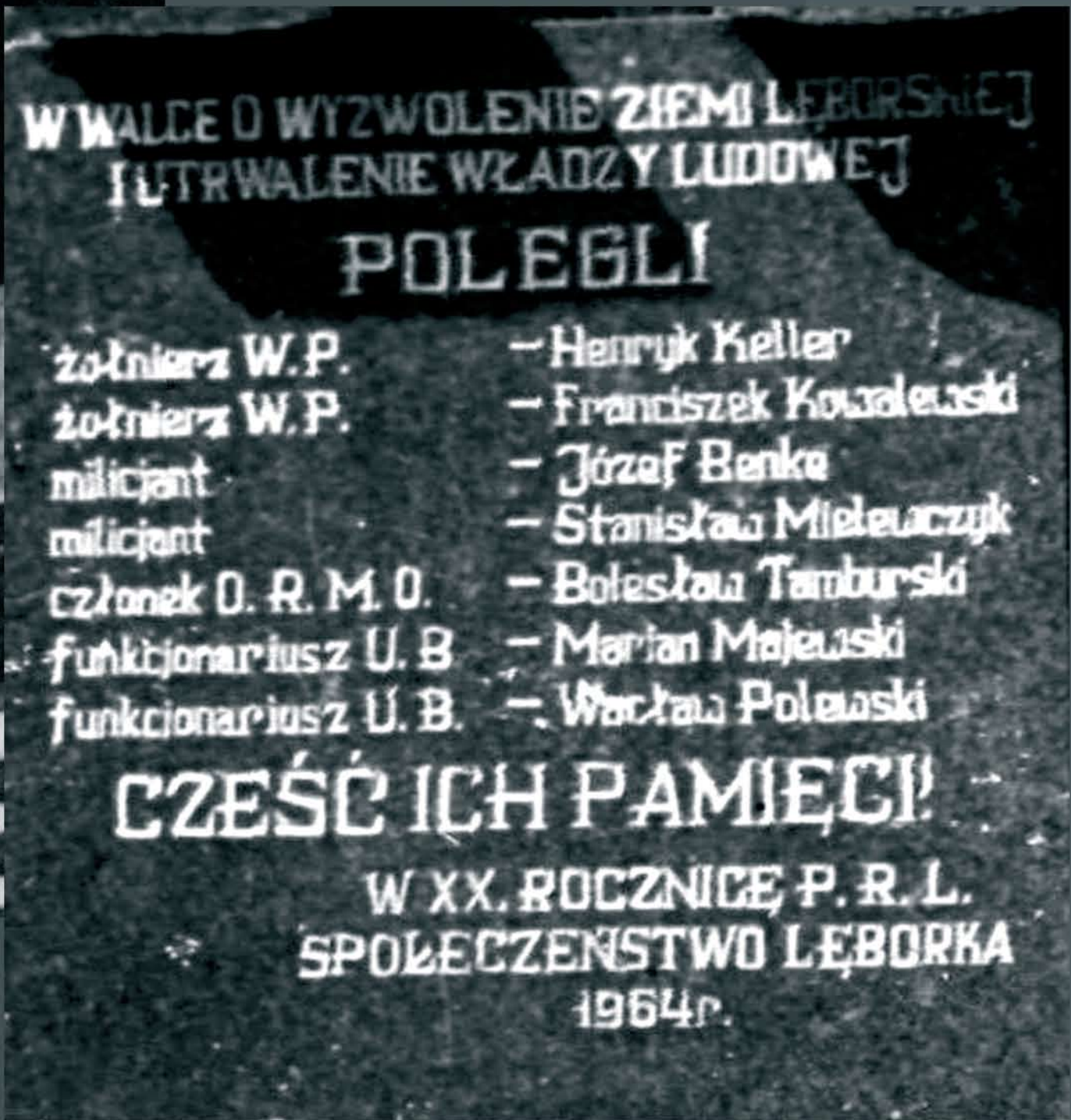
Ludzie łębarskiej bezpieki

Na wystawie zaprezentowano sylwetki kadry kierowniczej UB i SB. Ponadto służyli tutaj m.in.: w roku 1956 – Józef Bianga, Zdzisław Cybulski, Florian Dankowski, Jan Magdziarz, Stanisław Przybyłowicz, Zygmunt Zajac; w roku 1957 – Zdzisław Cybulski, Florian Dankowski, Zygmunt Kopicki, Zygmunt Zajac; w roku 1967 – Zdzisław Cybulski, Florian Dankowski, Mieczysław Jóźwikowski, Zygmunt Kopicki, A. Ozimek, J. Zwierzchowski (w delegacji); w roku 1974 – Stanisław Bujak, Zdzisław Cybulski, K. Grzegorzcyk, Mieczysław Jóźwikowski, A. Ozimek. Natomiast w RUSW znaleźli się m.in.: Antoni Górski, Stanisław Przepióra, Mieczysław Jóźwikowski (w delegacji).

Kadra kierownicza UB/SB w Łęborku

Nazwisko i imię	Imię ojca	Stopień służbowy	Czas pełnienia funkcji
Kierownicy/szefowie PUBP/PUdsBP			
Gransztof Julian (Korski Wiesław)	Julian	kpt./mjr	p.o.19 V 1945–III 1946 III 1946–15 VII 1946
Stępień Zygmunt	Jan	kpt.	p.o.15 VIII 1946–1 V 1948 1 V 1948–1 IX 1949
Golczyk Zygmunt	Józef	ppor.	p.o. 15 XI 1949–1 II 1951 1 II 1951–1 XI 1951
Owsiejczyk (Owsiejczuk) Włodzimierz	Włodzimierz	kpt.	1 XI 1951–15 I 1954
Pawłowski Edmund	Piotr	por.	19 VII 1954–1 IX 1955
Solecki Tadeusz	Wacław	ppor./por.	1 IX 1955–31 XII 1956
Zastępcy			
Stępień Zygmunt	Jan	kpt.	15 VIII 1946–1 V 1948
Kowalik Wiesław	Bronisław	sierż.	p.o. 1 VI–1 XII 1947 1 XII 1947–1 II 1948
Pawłowski Henryk	Stefan	chor.	1 II–1 IV 1948
Salamon Józef	Stefan	st. sierż.	p.o. 1 IV–1 XII 1948
Cegielski Stanisław	Józef	chor.	1 VI–15 XII 1949
Golczyk Zygmunt	Józef	chor.	15 XI 1949–1 II 1951
Lewandowski Tadeusz	Adam	ppor.	1 VI–25 IX 1951
Pietras Edward	Władysław	ppor.	1 IX 1952–1 III 1953
Gołdyn Wacław	Karol	chor./ppor.	15 X 1953–30 IV 1955
Zastępcy komendanta MO ds. bezpieczeństwa/l zastępcy komendanta MO ds. SB			
Wyskiel Tadeusz	Władysław	ppor./por.	1 I 1957–1 IV 1962
Zając Zygmunt	Stanisław	por./kpt./mjr	1 IV 1962–31 VIII 1973
Kowalczewski Zygmunt	Zygmunt	kpt.	1 IX 1973–31 V 1975
Zastępca komendanta MO ds. SB/szefa RUSW ds. SB			
Bartczak Henryk	Antoni	por./kpt	1 VI 1983–11 I 1986
Bonkowski Marek	Alojzy	por. por./kpt.	p.o. 11 I–1 IV 1986 1 IV 1986–31 I 1990

Kamienny pomnik z tablicą usytuowany w Łęborku przy ul. Zwycięstwa, wzniesiony w 1964 r.
Źródło: <http://lebork.machura.slupsk.pl>

Niniejszym melduję, że dnia 9 bm. [kwietnia 1945 r.] zdezerterował komendant MO pow. płońskiego por. Gransztof Julian (vel Korski Wiesław) wraz z 11 milicjantami z tejże komendy. Dezerterując, por. Gransztof ukradł: 1) broń – 4 bergmany, 2 MG, 2000 szt. amunicji, 2) świniaka wagi ok. 50 kg oraz samochód marki „Fiat”, będący własnością starostwa kutnowskiego.

Pismo komendanta wojewódzkiego MO w Warszawie, 1945 r.

Kpt. Gransztof Julian ukarany został 21-dniowym aresztem domowym z zawieszeniem na pół roku. Sprawy kpt. Gransztofa za samowolne opuszczenie posterunku pracy nie oddałem pod sąd [...] z tego powodu, że kpt. Gransztof do tej pory nie był karany i działał pod wpływem płk. Korczyńskiego, który miał mu oświadczyć, że sprawa jego przeniesienia została pozytywnie załatwiona.

Pismo komendanta głównego MO, 1945 r.

Dnia 24 stycznia 1945 r. por. Gransztof Julian pobrał z kasy Komendy 10 000 zł na wydatki związane z organizacją Komendy Powiatowej w Kutnie i mimo kilkakrotnych wezwań do rozliczenia dotychczas żadnych dokumentów rozchodowych nie przedłożył.

Pismo szefa Wydziału Finansowego KW MO w Warszawie (z siedzibą w Otwocku), 1945 r.

Będąc w powiecie łębarskim, zasłużyłem sobie jednakoż na wyrok organizacji podziemnej, gdzie miano mnie likwidować dnia 5 maja 1946 r. przez organizację N[arodowe] Z[jednoczenie] W[ojskowe], lecz nie zdążyli, gdyż na kilka dni przedtem zostali oni zlikwidowani z całym okręgiem, gdzie w archiwum znaleziono wyrok na mnie, który opiewał: „zlikwidować tego sadystę i pachółka komuny, który w dalszym ciągu pomimo nauczek, jakie dostał, nie przestał prześladować uczciwych Polaków, którym rozparcelowano w centralnej Polsce majątki, [którzy schronili się] na zachodnich terenach, a on dalej za nimi węższy i tropi ich”.

- 1942–1944
VIII 1944
- 1945
- IV–V 1945
19 V 1945
III 1946
15 VII 1946
1 III 1947
- [4?] IV 1947
- Partyzant GL/AL.
Funkcjonariusz KW MO w Warszawie (z siedzibą w Otwocku); komendant MO w Rykach.
Komendant powiatowy MO w Kutnie, a następnie w Płońsku (9 IV 1945 wspólnie z 11 funkcjonariuszami opuścił samowolnie posterunek i udał się w kierunku Gdańska do szefa grupy operacyjnej płk. Grzegorza Korczyńskiego).
Funkcjonariusz MUBP w Gdyni-Orłowie.
P.o. szef PUBP w Łęborku.
Szef PUBP w Łęborku.
Zastępca szefa WUBP w Gdańsku.
Mianowany zastępcą szefa WUBP we Wrocławiu (prawdopodobnie stanowiska nie objął).
Zastępca szefa WUBP w Gdańsku.

Pobył mój w Gdańsku, jako zastępcy szefa [WUBP] za czasów tak ważnych i niebezpiecznych jak przed wyborami, był trudny, gdyż w owym czasie na naszym terenie grasował „Łupaszko” ze swymi oddziałami, a praca wymagała tego, że ja ciągle musiałem być w terenie, bez względu na porę dnia, towarzyszem w mej podróży był tylko szofer i automat, który trzymałem zawsze w pogotowiu [...].
Ob. ministże, z wrogiem umiem walczyć, lecz ze swoimi nie potrafię, dlatego też piszę do ob. ministra ten raport jako do swego wodza i ojca, który mnie wysłucha i zrozumie, bo sądzę, że wszystko jest zrobione bez wiedzy Waszej, ob. ministrze, bo można człowieka ukarać, jeżeli zawinił, a nigdy nie kończyć go w ten sposób, jak zrobiono ze mną, tym bardziej, że nie poczuwam się do żadnej winy wobec władz przełożonych, jak i Polski Ludowej. Wiercie mi, ob. ministrze, że tak zapalonego człowieka do walki z reakcją światową, jak i rodzimą – złamano wprost kompletnie na duchu, że wprost stałem się wariatem, który potrzebuje obecnie dłuższego wypoczynku, ażeby móc opanować swe nerwy, które mam kompletnie strzaskane.

Raport J. Gransztofa do ministra bezpieczeństwa publicznego, 1948 r.

Mjr Korski wszelkimi sposobami sabotował polecenie G[eneralnego] I[nspektora] O[chrony] P[ogranicza] wypełnienia akt personalnych i napisania życiorysu, twierdząc, że aparat personalny WOP nie jest dość politycznie pewny, aby znać szczegóły jego biografii. [...] Ogromna zarozumiałość i niczym nieuzasadniona pewność siebie utrudnia normalną współpracę z mjr. Korskim.

Pismo dowódcy 12 Brygady Ochrony Pogranicza WP, 1949 r.

- [15?] I 1948
1 II 1948
[1?] III 1948
[1?] IV 1948
- 14 III 1949
21 V 1949
20 VII 1949
15 XII 1949
- W dyspozycji Biura Personalnego MBP.
Szef PUBP w Nowogardzie.
W dyspozycji Biura Personalnego MBP.
Zastępca naczelnika Wydziału Ochrony Rządu MBP.
Pomocnik dowódcy 11 pułku KBW.
W dyspozycji Głównego Inspektora Ochrony Pogranicza WP.
Dowódca 22 Samodzielnego Batalionu 12 Brygady Ochrony Pogranicza WP w Koszalinie.
Zwolniony z WOP z pozostawieniem w rezerwie MBP i skierowany do MON w celu demobilizacji.

Awanse: kpt. MO (1945), mjr BP (1946).

W Otwocku pracowałem w Wydziale Śledczym, gdzie wspólnie z kpt. Świątłą zlikwidowaliśmy AK na Pradze i w województwie warszawskim.

Życiorys Z. Stępnia, 1945 r.

Na zastępcę kierownika nie nadaje się, zajmuje się sprawami gospodarczymi, szukaniem trofeii [łupów], do pracy nie przykłada się, mało inteligentny.

Charakterystyka, 1945 (1946?) r.

Wyrobienie i orientacja polityczna – słaba. [...] Opanowanie i umiejętność pracy z agenturą – słabe. Mało samodzielny i za mało przejawia inicjatywy własnej. W orientacji i decyzji powolny. [...] Zdolności kierownicze dość słabe. Stosunek do podwładnych zbyt liberalny. [...] Poziom intelektualny dość niski. [...] Zajmowanemu stanowisku nie odpowiada.

Charakterystyka, 1947 r.

Absolutnie nie pracuje nad sobą. Poziom ogólny mierny, mało inteligentny, brak wyrobienia politycznego, ograniczony. Słabo orientuje się w sytuacji politycznej w kraju, w zadaniach UB w świetle uchwał Plenum KC PPR. [...] Uczęszcza do lokali nocnych, upija się, o czym wiedzą pozostali pracownicy. Pod względem poziomu ogólnego, wyrobienia polit[ycznego] nie nadaje się na szefa PUBP. Wg jego słów w powiecie [łębarskim] bandy nie działają [...]. Przejawia się u niego błogi spokój i brak czujności pol[itycznej].

Wniosek personalny, 1948 r.

- 1943
VIII 1944
XI 1944
- 11 IV 1945
21 VII 1945
1 VI 1946
15 VIII 1946
- 1 V 1948
1 IX 1949
1 V 1950
- Partyzant AL.
Funkcjonariusz KW MO w Lublinie.
Zastępca naczelnika Wydziału Śledczego KW MO w Warszawie (z siedzibą w Otwocku).
Zastępca kierownika Sekcji 2. Wydziału I WUBP w Gdańsku.
Kierownik Sekcji 2. PUBP w Wejherowie.
Zastępca szefa PUBP w Wejherowie.
Zastępca, jednocześnie p.o. szef PUBP w Łęborku.
Szef PUBP w Łęborku.
W dyspozycji szefa WUBP w Olsztynie.
W dyspozycji szefa WUBP w Gdańsku.

Przez nieodpowiedni stosunek do podwładnych i nieumiejętne kierowanie pracą demoralizował pracowników.

Charakterystyka, 1949 r.

Zupełnie tępy, politycznie b[ardzo] słabo wyrobiony. Na szefa PUBP absolutnie się nie nadaje.

Uwagi referenta personalnego (rewers charakterystyki), 1949 r.

Nie widzi on perspektyw pracy i wzrostu w org[anach] BP, a tym samym czuje się pokrzywdzonym w stosunku do innych pracowników, którzy poprzednio byli u niego podwładnymi, a obecnie są na równorzędnym stanowisku. [...] Uważam, że należy zwolnić go z pracy w org[anach] BP jako nienadającego się ([...], dowództwo jego z czasów okupacji siedzi, tj. „Cień” [Bolesław Kaźmierak vel Kowalski] i [Grzegorz] Korczyński).

Odręczny dopisek (na ww. raporcie) zastępcy naczelnika Wydziału Personalnego WUBP w Gdańsku, 1952 r.

Od dłuższego czasu pracuje tylko do godz. 16.00 i ostentacyjnie wychodzi do domu, wpływa to demobilizująco na innych pracowników. [...] Zwolnienie jego uzdrowi w całości atmosferę tutaj[ęjszego] urzędu.

Charakterystyka, 1952 r.

- 1 V 1950
1 VIII 1950
1 V 1952
28 II 1953
- Starszy referent w Kierownictwie MUBP w Gdyni.
Kierownik Placówki UB w Sopocie.
Kierownik Sekcji MUBP w Gdyni.
Zwolniony.

Członek: PPR/PZPR (1945?).

Wykształcenie:

- 1947
1947
- Gimnazjum Ogólnokształcące w Łęborku.
Kurs Szefów PUBP w Centrum Wyszkołenia MBP.

Awanse: por. (1944), kpt. BP (1946).

Odnaczenia:

- 1946
1947
1947
[...]
- Krzyż Partyzancki.
Medal Zwycięstwa i Wolności.
Srebrny Krzyż Zasługi.
Medal za Warszawę.

Golczyk Zygmunt
s. Józefa
ur. 16 IV 1921 r.
w Schafstätt (Niemcy)

Członek: PPR/PZPR (1946).

Wykształcenie:

- 1947 Kurs Szefów PUBP.
- 1953 Krótkoterminowy Kurs Szefów i Zastępców PUBP.
- 1954 Kurs Specjalny MBP.
- 1960 Zaoczne Technikum Ekonomiczne w Warszawie.

Awanse:

- chor. BP (1946), ppor. BP (1946), por BP (1947), kpt. BP (1949), mjr BP (1955), ppłk MO (1962), płk MO (1971).

Odznaczenia:

- 1945 Odznaka Grunwaldzka.
- 1946 Srebrny Krzyż Zasługi.
- 1946 Krzyż Walecznych.
- 1946 Brązowy medal „Zasłużony na polu chwały”.
- 1948 Medal „Za dzielność”.

- 1924–1946 *We Francji.*
- 9 X 1946 Młodszy referent PUBP w Kościerzynie.
- 15 II 1947 Referent PUBP w Kościerzynie.
- 10 IX 1947 Starszy referent Referatu I PUBP w Kościerzynie.
- 1 II 1948 P.o. zastępca szefa PUBP w Kościerzynie.
- 1 XII 1948 Zastępca szefa PUBP w Kościerzynie.
- 15 XI 1949 Zastępca szefa PUBP w Łęborku, jednocześnie p.o. szef PUBP w Łęborku.**
- 1 II 1951 Szef PUBP w Łęborku.**
- 1 XI 1951 Szef PUBP w Przemyślu.
- 17 IX 1954 Słuchacz dwuletniego Kursu Przeszkolenia Oficerów BP w Warszawie.
- 16 VII 1956 W dyspozycji kierownika WUdsBP w Rzeszowie.
- 1 IX 1956 Kierownik Delegatury UdsBP w Stalowej Woli.
- 1 I 1957 Zastępca komendanta miejskiego MO ds. bezpieczeństwa w Stalowej Woli.
- 1 IV 1967 I zastępca komendanta miejskiego MO ds. SB w Stalowej Woli.
- 31 VIII 1969 Zwolniony.

Członek: CGT [(1936), związek zawodowy powiązany z Francuską Partią Komunistyczną]; uczestnik komunistycznego ruchu oporu we Francji [Francs-Tireurs et Partisans Français (Wolni Strzelcy i Partyzanci Francuscy)]; Organizacja Pomocy Ojczyźnie (1945); PPR/PZPR (1946).

Wykształcenie:

- Do 1937 ukończył szkołę powszechną oraz 2 klasy szkoły mechanicznej we Francji.
- 1947 Kurs Szkoły Wojewódzkiej BP w Gdańsku.
- 1956 Dwuletni Kurs Przeszkolenia Oficerów BP w Warszawie.

Awanse:

- chor. BP (1948), ppor. BP (1949), kpt. BP (1954), kpt. MO (1957), mjr MO (1959), ppłk MO (1969).

Odznaczenia:

- 1954 Srebrny Krzyż Zasługi.
- 1956 Odznaka „X lat w służbie narodu”.
- 1958 Złoty Krzyż Zasługi.
- 1964 Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.
- 1967 Odznaka „XX lat w służbie narodu”.
- 1967 Brązowy medal „Za zasługi dla obronności kraju”.

- 1944 *Partyzant w sowieckim oddziale im. Konstantego Kalinowskiego.*
- 17 X 1944 Wywiadowca Sekcji 4. WUBP w Białymstoku.
- 15 I 1945 Brygadier aresztu wewnętrznego PUBP w Piotrkowie.
- 17 IX 1945 Kierownik Sekcji 2. PUBP w Piotrkowie.
- 7 I 1946 Starszy referent Sekcji 2. PUBP w Piotrkowie.
- 1 VIII 1946 Starszy referent, jednocześnie p.o. zastępca szefa PUBP w Radomsku.**
- 21 II 1947 W dyspozycji szefa WUBP w Rzeszowie.
- 1 IV 1947 Szef PUBP w Dębicy.**
- 1 V 1950 Naczelnik Wydziału III WUBP w Rzeszowie.**
- 1 VIII 1951 Szef PUBP w Jaśle.**
- 1 XI 1951 Szef PUBP w Łęborku.**
- 15 I 1954 Słuchacz kursu specjalnego w rocznej szkole wywiadu w Moskwie.
- 22 I 1955 Kierownik Sekcji Departamentu I KdsBP (rezydent wywiadu w Buenos Aires w Argentynie).
- 1 IV 1956 Starszy oficer operacyjny Departamentu I KdsBP (rezydent wywiadu w Buenos Aires w Argentynie).
- 28 XI 1956 Starszy oficer operacyjny Departamentu I MSW (rezydent wywiadu w Buenos Aires w Argentynie).
- 1 XI 1957 *Inspektor Wydziału I Oddziału IV KG MO.*
- 1 VIII 1961 *Inspektor Wydziału III Oddziału IV KG MO.*
- 1 VI 1962 *Starszy inspektor ds. drobnych kradzieży Oddziału IV KG MO.*
- 1 VIII 1964 *Starszy inspektor Wydziału VII Oddziału IV KG MO.*
- 15 XI 1965 *Starszy inspektor Wydziału III Oddziału do Walki z Przestępcami Gospodarczymi KG MO.*
- 1 III 1969 *Starszy inspektor Wydziału VI Biura do Walki z Przestępcami Gospodarczymi KG MO.*
- 4 XII 1973 *Zwolniony.*

W pierwszych latach służby w organach bezpieczeństwa bierze bezpośredni i czynny udział w walkach z bandami zbrojnymi reakcyjnego podziemia w województwie gdańskim. [...] W miesiącu lutym 1947 roku w czasie akcji, której celem było ujęcie poszukiwanych bandytów, biorąc udział w pościgu, doznał złamania prawego podudzia i przebywał około 7 tygodni w szpitalu.

Zaświadczenie o warunkach pracy Z. Golczyka, 1969 r.

Owsiejczyk (Owsiejczuk) Włodzimierz
s. Włodzimierza
ur. 13 VI 1922 r.
w Zarzeczanach (pow. Białystok)

- 1 IV 1945

Referent gminny PUBP w Tczewie.
- 11 VI 1946

Starszy referent PUBP w Tczewie.
- 1 X 1947

Starszy referent Referatu IV PUBP w Tczewie.
- 1 XI 1949

Starszy referent Referatu Miejskiego Wydziału IV WUBP w Gdańsku.
- 1 II 1950

Kierownik Sekcji 2. Wydziału IV WUBP w Gdańsku.
- 1 IV 1953

Kierownik Sekcji 4. Wydziału IV WUBP w Gdańsku.
- 15 VII 1954

Szef PUBP/kierownik Delegatury UdsBP w Lęborku.
- 1 IX 1955

Słuchacz Szkoły Podwyższania Kwalifikacji Aktywu Kierowniczego MBP w Warszawie.
- 16 XII 1956

W dyspozycji szefa WUdsBP w Gdańsku.
- 1 I 1957

Starszy oficer operacyjny Sekcji 2. Wydziału II SB KW MO w Gdańsku.
- 1 IV 1958

Starszy oficer operacyjny Sekcji 1. Wydziału II SB KW MO w Gdańsku.
- 1 X 1958

Starszy oficer operacyjny Sekcji 6. Wydziału III SB KW MO w Gdańsku.
- 1 III 1959

Kierownik Grupy Sekcji 6. Wydziału III SB KW MO w Gdańsku.
- 1 II 1963

Inspektor Inspektoratu Kierownictwa SB KW MO w Gdańsku.
- 15 I 1969

Inspektor Inspektoratu ds. Specjalnych (Operacyjno-Mobilizacyjnego) KW MO w Gdańsku.
- 16 VI 1970

I zastępca komendanta powiatowego MO ds. SB w Pruszczu Gdańskim.
- 1 VI 1975

Zastępca naczelnika Wydziału Paszportów KW MO w Gdańsku.
- 31 VIII 1978

Zwolniony.

Członek: PPR (1946); PZPR (1949).

Wykształcenie:

- 1946

Centralna Szkoła MBP w Łodzi.
- 1956

Szkoła Podwyższania Kwalifikacji Aktywu Kierowniczego MBP w Warszawie.
- 1958

Liceum Ogólnokształcące dla Pracujących w Gdańsku.

Awanse: chor. BP (1949), ppor. BP (1950), por. BP (1952), kpt. BP (1955), kpt. MO (1957), mjr MO (1963), ppłk MO (1978).

Odnaczenia:

- 1955

Medal 10-lecia Polski Ludowej.
- 1956

Odnaka „X lat w służbie narodu”.
- 1958

Srebrny Krzyż Zasługi.
- 1965

Odnaka „XX lat w służbie narodu”.
- 1967

Brązowy medal „Za zasługi dla obronności kraju”.
- 1969

Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.
- 1969

Srebrny medal „Za zasługi dla obronności kraju”.
- 1973

Brązowa odznaka „Za zasługi w ochronie porządku publicznego”.
- 1974

Medal 30-lecia Polski Ludowej.
- 1975

Srebrna odznaka „Za zasługi w ochronie porządku publicznego”.
- 1978

Złota odznaka „W służbie narodu”.

- 14 XII 1945

Pracownik kartoteki PUBP w Wejherowie.
- 1 VI 1946

Sekretarz PUBP w Wejherowie.
- 1 I 1949

Pracownik Sekretariatu PUBP w Wejherowie.
- 1 I 1951

Starszy referent Placówki BP w Pucku.
- 1 V 1952

Starszy referent powiatowy PUBP w Wejherowie.
- 1 III 1953

Zastępca szefa PUBP w Wejherowie.
- 1 IX 1954

Słuchacz Roczno Kursu Przeszkolenia Oficerów MBP w Legionowie.
- 1 VIII 1955

W dyspozycji kierownika WUdsBP w Gdańsku.
- 1 IX 1955

Kierownik Delegatury UdsBP w Lęborku.
- 1 I 1957

Starszy oficer operacyjny Referatu ds. bezpieczeństwa KM MO w Gdyni.
- 1 IV 1967

Starszy inspektor operacyjny Referatu ds. bezpieczeństwa KM MO w Gdyni.
- 1 VI 1975

Starszy inspektor terenowej grupy operacyjnej w Gdyni Wydziału II KW MO w Gdańsku.
- 28 II 1979

Zwolniony.

Odnaczenia:

- 1956

Odnaka „X lat w służbie narodu”.
- 1958

Srebrny Krzyż Zasługi.
- 1964

Złoty Krzyż Zasługi.
- 1966

Odnaka „XX lat w służbie narodu”.
- 1970

Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.
- 1972

Brązowa odznaka „Za zasługi w ochronie porządku publicznego”.
- 1974

Medal 30-lecia Polski Ludowej.
- 1974

Srebrna odznaka „Za zasługi w ochronie porządku publicznego”.
- 1977

Złota odznaka „Za zasługi w ochronie porządku publicznego”.

Pawłowski Edmund

s. Piotra

ur. 24 V 1924 r.

w Starej Hucie

(woj. wołyńskie)

W pierwszym okresie pracy miał istotne wyniki, jak zlikwidowanie nielegalnej młodzieżowej grupy. [...] Ze swymi wiadomościami mógłby lepiej kierować jednostką, bo zasób wiadomości politycznych i zawodowych posiada wystarczający. W charakterze ma on jednak coś, co go odciąga od wysiłku, do pewnego stopnia cechuje go wygodnictwo, [interesuje go tylko] to, co lekko przychodzi.

Charakterystyka, 1955 r.

Z K[omitetem] P[owiatowym] [PZPR] utrzymuje stałą łączność. Cechuje go skromność, nie notowano żadnych wypadków wywyższania się [...].

Charakterystyka sporządzona przez I sekretarza KP PZPR w Lęborku, 1955 r.

W życiu kolektywu spokojny i zrównoważony, może nawet zbyt flegmatyczny w sprawach wymagających natychmiastowego i zdecydowanego działania – dotyczy to szczególnie spraw, przy których nawet jednodniowa zwłoka przynosi operacyjne szkody.

Charakterystyka, 1960 r.

Podczas ubiegłorocznych wydarzeń marcowych i później, w związku z nimi, kierował kilkuosobowym zespołem pracowników. Zadania, które postawiono zespołowi, zostały wykonane. Sam opiniowany wykazał się w tym okresie właściwą postawą jako pracownik Sł[użby] Bezpieczeństwa.

Opinia służbowa, 1969 r.

Kierownictwo KW MO zamierza wystąpić o zwolnienie go ze służby na zaopatrzenie emerytalne z tytułu pełnej wysługi lat, ze względu na niedostateczne wywiązywanie się z obowiązków służbowych, o czym były z nim prowadzone już kilkakrotnie rozmowy przez przełożonych.

Notatka służbowa, 1978 r.

Pracy oddaje się z poświęceniem i zrozumieniem, jakie posiada człowiek partyjny w pracy dla demokracji. [...] W rozumieniu ważności i powagi wykonywanej pracy potrafi zawsze godnie występować jako pracownik UB.

Charakterystyka, 1946 r.

Wydawane decyzje często zmienia, zapomina o wydanych poleceniach, przez co osłabiona jest kontrola pracy pracowników. Sprawia wrażenie człowieka ciągle załatanego, obciążonego pracą. [...] Praca jego jest mało produktywna. [...] W życiu osobistym wesoły, beztroski, zarazem skromny.

Charakterystyka, 1956 r.

Posiada pod swoją „opieką” operacyjną zagadnienie kleru. Obecnie posiada na kontakcie siedem jednostek sieci informacyjnej i prowadzi dwie sprawy ewidencyjno-obszerwacyjne.

Charakterystyka, 1958 r.

Na bieżąco śledzi wydarzenia, jakie zachodzą w kraju lub za granicą, potrafi we właściwy sposób rozumieć sytuację polityczną i wyciąga właściwe wnioski z tej sytuacji do konkretnej pracy operacyjnej.

Opinia służbowa, 1965 r.

Uzyskał ogółem 55 informacji o nastrojach i komentarzach osób z różnych środowisk w związku z różnymi wydarzeniami polityczno-gospodarczymi w naszym kraju, które były wykorzystywane do meldunków sytuacyjnych.

Opinia służbowa, 1968 r.

W pracy cechuje [go] wytrwałość i dużą odporność psychiczną na różnego rodzaju niepowodzenia. Wykazuje dużo samodzielności oraz własnej inicjatywy [...]. Udziela się społecznie w miejscu zamieszkania, będąc od szeregu lat prezesem Koła Przyjaciół Biblioteki Naukowej w Gdyni.

Opinia służbowa, 1978 r.

Kowalik Wiesław
s. Bronisława
ur. 26 II 1920 r.
w Warszawie

- 22 VI 1945 Referent PUBP w Wejherowie.
2 VII 1946 Referent PUBP w Łęborku.
1 VI 1947 Starszy referent, jednocześnie p.o. zastępcą szefa PUBP w Łęborku.
1 XII 1947 Zastępca szefa PUBP w Łęborku.
1 II 1948 Zastępca szefa, jednocześnie p.o. szef PUBP w Malborku.
1 V 1951 W dyspozycji szefa WUBP w Gdańsku.
31 V 1951 Zwolniony.
31 X 1951 Skazany przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Gdańsku na 6 lat więzienia oraz utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na 2 lata (m.in. za nadużywanie władzy oraz stosowanie niedozwolonych metod śledczych).

Co do zapatrywań demokratycznych, mam pewne zastrzeżenia. W ogóle podejrzewam go jako człowieka lojalnego w stosunku do reakcji.

Charakterystyka, 1945 r.

Był aktywny w akcji wyborczej jako zastępca szefa sztabu zabezpieczenia wyborczego na pow[iat] Łębork.

Charakterystyka służbowa, 1947 r.

W okresie przedwyborczym ref[erat] V wspólnie z innymi referatami rozbił całkowicie tamt[ejsze] PSL [w Łęborku], aresztując na podstawie materiałów kompromitujących sekretarza woj[ewódzkiego] PSL i zastępcę przewodniczącego PSL w Łęborku w jednej osobie [...]. Następnie aresztowaliśmy za szeptaną propagandę dwóch kandydatów na posłów, sekretarza i przewodniczącego pow[iatowego] PSL. Kilku z aktywnych członków PSL zawerbowaliśmy.

Przebieg służby, ankieta 1947 r.

Departament Kadr MBP nadesłał do tut[ejszego] Biura [ds. Funkcjonariuszy MBP] odnośnie por. Kowalika materia[ł], z którego wynika co następuje:

1. por. Kowalik Wiesław jako szef PUBP toleruje nadużycia gospodarcze popełnione przez ob. [...], kierownika Zakładów Miejskich w Malborku.

2. dla pracowników PUBP w Malborku zaangażował w charakterze wykładowcy pol[ityczno]-wych[owawczego] ob. [...] byłego volksdeutscha i b[yłego] andersowca, który po powrocie do kraju z angielskiej strefy okupacyjnej Niemiec był aktywnym członkiem mikołajczykowskiego PSL.

3. jako członek Egzekutywy Pow[iatowego] Kom[itetu] PZPR w Malborku nie kieruje właściwie funduszami publicznymi przeznaczonymi na remont mieszkań robotniczych, a sam skorzystał z tychże, wymuszając, aby Zarząd Miejski wyremontował mu kolejno dwa mieszkania łącznym kosztem ponad 120 tysięcy złotych.

4. względem zatrzymanych stosuje niedozwolone metody śledztwa oraz przetrzymuje aresztowanych po kilka tygodni bez postanowienia prokuratora, po czym zwalnia z aresztu, nie udowodniwszy im winy.

5. jako szef Urzędu demoralizuje podległych mu pracowników, zapraszając ich na wódkę, oraz zwalnia towarzyszących mu pracowników z obowiązków służbowych [aby mogli z nim spożywać alkohol].

Pismo dyrektora Biura ds. Funkcjonariuszy MBP do ministra bezpieczeństwa publicznego, 1951 r.

Członek: PPR/PZPR (1943); TPPR.

Awanse: sierż. BP, ppor. BP (1948).

Wykształcenie:

1939 Szkoła Handlowa Zgromadzenia Kupców m. Warszawy.

Odznaczenia:

Srebrny Krzyż Zasługi.

Pawłowski Henryk
s. Stefana
ur. 10 VIII 1922 r.
w Augustowie (pow. Łowicz)

W drodze, jadąc rowerem, został zaczepiony przez żołnierza sowieckiego, który zażądał oddania roweru, na co ob. Pawłowski nie chciał się zgodzić, a nie mogąc dać sobie z żołnierzem rady, zamierzał postraszyć go bronią, lecz żołnierz sowiecki uprzedził go i postrzelił w rękę, a sam zbiegł do lasu.

Raport, 1946 r.

Najprawdopodobniej to wskutek pijaństwa sam się postrzelił lub kolega [go postrzelił] i w związku z tym stworzyli tę prowokacyjną legendę.

Odręczny dopisek ołówkiem na ww. raporcie, 1946 r.

Brak odwagi do prawdomówności [...]. Był skłonny do upijania się, lecz stan się zmienił, obecnie przestał pić, jeśli się zdarzy, to z wielkim umiarkowaniem.

Charakterystyka, 1947 r.

Pozostaje na stopie koleżeńskej z pracownikami, co podrywa jego autorytet [...].

Wniosek o przeniesienie, 1948 r.

Ojciec [jego] posiada sklep masarski i jest wrogo ustosunkowany do obecnego ustroju i Związku Radzieckiego.

Wniosek z kontroli specjalnej, 1949 r.

Stosunek do podwładnych jest nie zawsze dobry, a raczej jest nietaktowny, z każdego podwładnego lubi drwić, za co podwładni czują do niego niechęć.

Charakterystyka, 1949 r.

Biorąc pod uwagę, że ostatnie wykroczenie w[y-żej] w[ymienionego] miało miejsce w sierpniu 1950 r., [proponuję] ukarać ppor. Pawłowskiego Henryka czternastodniowym aresztem domowym z jednoczesnym potrąceniem 50 proc. z poborów za czas odbywanej kary.

Raport, 1951 r.

Pawłowski zapewnił, że stawia się następnego dnia, tj. dnia 10 listopada 1951 r. [celem osadzenia w areszcie]. Jednakże mimo zapewnień nie stawiał się na oznaczony dzień. [...] W związku z powyższym za Pawłowskim wszczęto poszukiwania jako dezenterem [...]. Pawłowski zgłosił się w dniu 2 stycznia 1952 r. do tut[ejszego] Wydziału ds. Funkcj[onariuszy] i [został] następnie zatrzymany. Przesłuchany następnie [...] zeznał, że powodem jego dezercji była uprzednia jego sprawa z poprzedniego miejsca pracy w PUBP Kartuszy [...]. Wokół tej sprawy wytworzyła się psychoza, że za popełnione wykroczenia zostanie oddany pod sąd i aresztowanie go jest kwestią przesądzoną, o czym mówili mu znajomi funkcjonariusze BP, którzy na jego widok [wyrażali] zdziwienie, że do tej pory nie jest jeszcze aresztowanym. [...] Zważywszy, że:

a. Pawłowski Henryk dopuścił się dezercji z organów BP [...] i ukrywał się przed swymi władzami zwierzchnimi,
b. fakt dobrowolnego zgłoszenia się ww., jak również wg jego zdania psychoza, że ma być aresztowany za poprzednie występki – nie może być dla niego żadną okolicznością łagodzącą – ponieważ [jest] długoletnim doświadczonym pracownikiem – a świadczyć tylko może o jego słabej stronie emocjonalnej i politycznej,
c. biorąc pod uwagę, że popełnione przestępstwo [przez] Pawłowskiego było w istocie swej wysoce demoralizujące i było w związku z uchylaniem się od odpowiedzialności za poprzednie wykroczenia, [wnosząc o:]

1. dyscyplinarne zwolnienie [...] z organów BP,
2. aresztowanie ww. i po ukończeniu dochodzenia skierowanie sprawy p[rzeciw]ko niemu na drogę postępowania sądowego.

Raport, 1952 r.

Decyzja [...] odnośnie skierowania go do sądu została przez ob. wiceministra BP uchylona, natomiast decyzja wydalenia z pracy została utrzymana.

Pismo naczelnika Wydziału ds. Funkcjonariuszy WUBP w Gdańsku, 1952 r.

Salamon Józef
s. Stefana
ur. 10 I 1922 r.
w Soczewce (pow. Gostynin)

- 23 VIII 1945 Młodszy referent PUBP w Malborku.
1 I 1947 Oficer śledczy PUBP w Malborku.
1 X 1947 Starszy referent Kierownictwa PUBP w Malborku.
1 II 1948 Starszy referent, jednocześnie p.o. zastępca szefa PUBP w Malborku.
1 IV 1948 Starszy referent, jednocześnie p.o. zastępca szefa PUBP w Lęborku.
1 XII 1948 *Przeniesiony do MO, p.o. inspektor ds. Dowodów Osobistych KP MO w Lęborku.*
1 XI 1950 *Kierownik Powiatowego Biura Dowodów Osobistych i Ewidencji Ludności KP MO w Elblągu.*
1 X 1951 *Inspektor Wojewódzkiego Biura Dowodów Osobistych i Ewidencji Ludności KW MO w Gdańsku.*
1 VII 1952 *Zastępca naczelnika Wydziału Dowodów Osobistych KW MO w Gdańsku.*
1 IX 1953 *Naczelnik Wydziału Ewidencji Ludności KW MO w Gdańsku.*
1 VII 1954 *Zastępca naczelnika Wydziału Ewidencji Ludności i Dowodów Osobistych KW MO w Gdańsku.*
15 V 1955 *Naczelnik Wydziału Ewidencji Ludności i Dowodów Osobistych KW MO w Gdańsku.*
6 II 1960 *Zawieszony w czynnościach służbowych (podejrzany o nadużycia paszportowo-wizowe w zamian za korzyści majątkowe).*

6 II 1960 *Tymczasowo aresztowany (do 8 VI 1960).*
31 VIII 1960 *Zwolniony.*
28 IX 1960 *Skazany przez Sąd Powiatowy dla m. Gdańska na 1 rok więzienia z warunkowym zawieszeniem wykonywania kary na okres 3 lat.*

8 VI 1961 *Uniewinniony wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku.*

Członek: PPR/PZPR (1945); ZWM (1945).

Awanse: sierż. BP (1947), st. sierż. BP (1948),
chor. BP (1951), ppor. BP (1952), por. BP (1954),
kpt. MO (1957).

Wykształcenie:
1946 Kurs Centralnej Szkoły MBP w Łodzi.
1947 Kurs Zastępców Szefów PUBP w CW MBP.
1957 Liceum Ogólnokształcące dla Pracujących
w Gdańsku.

Odznaczenia:
1955 Medal 10-lecia Polski Ludowej.
1956 Srebrny Krzyż Zasługi.
1956 Odznaka „X lat w służbie narodu”.

Z powodu dłuższego okresu pracy w PUBP Malbork zżył się z pracownikami tegoż Urzędu, co nie jest wskazany, ponieważ utrudnia mu utrzymanie dyscypliny w pracy, proponujemy [zatem] przenieść [go] do PUBP Lębork na równorzędne stanowisko.

Wniosek o przeniesienie, 1948 r.

Ze swych obowiązków nie wywiązuje się dostatecznie. Wyraża chęć przejścia do innej pracy (ds. dowodów osobistych).

Wniosek o przeniesienie, 1948 r.

**W pracy Wydziału widoczne są u towarzysza Salamona zdolności przy-
swajania sobie wszelkich zarządzeń i wytycznych władz centralnych,
które potrafi należycie przekazać na jednostki. Do błędów i niedocią-
gnięć ustosunkowuje się samokrytycznie.**

Charakterystyka służbowa, 1952 r.

**W codziennym postępowaniu wykazuje aprobatę dla linii politycznej
partii w kwestii gospodarczej i politycznej, nie potrafił jednak spowo-
dować oparcia się naciskowi oddania dziecka do praktykowanego ob-
rządku religijnego.**

Charakterystyka służbowa, 1958 r.

Cegielski Stanisław
s. Józefa
ur. 6 V 1911 r.
w Salaminie (pow. Konin)

- 1929–1946 *We Francji (w 1940 r. żołnierz WP we Francji).*
15 X 1946 Referent PUBP w Sztumie.
1 X 1947 Starszy referent PUBP w Sztumie.
7 XI 1947 Słuchacz Kursu Kierowników Referatów PUBP w Centrum
Wyszkolenia MBP w Legionowie.
31 I 1948 Słuchacz Kursu Oficerów BP w Centrum Wyszkolenia MBP
w Legionowie.
15 IV 1949 W dyspozycji szefa WUBP w Gdańsku.
1 VI 1949 Zastępca szefa PUBP w Lęborku.
15 XII 1949 Zwolniony z MBP i skierowany do MON w celu demobilizacji.

Członek:
CGT (związek zawodowy powiązany z Francuską Partią Komunistyczną); PPR/PZPR (1945).

Awanse: chor. BP (1949).

Wykształcenie:
1948 Kurs Kierowników Referatów PUBP w Centrum Wyszkolenia MBP w Legionowie.
1949 Kurs Oficerów BP w Centrum Wyszkolenia MBP w Legionowie.

**Zwracam się z prośbą o przyjęcie mnie do tajnej policji bezpieczeń-
stwa. Ponieważ ta praca mi imponuje i pragnieniem moim jest ład
i porządek w kraju, chcę więc przez to dołożyć swej pracy w budowie
Ojczyzny Nowej i Demokratycznej.**

Podanie S. Cegielskiego do WUBP w Gdańsku, 1946 r.

Biorąc pod uwagę:
1. Długoletni pobyt (17 lat) chor. Cegielskiego we Francji,
2. pobyt w obozie internowanych we Francji,
3. kontakt z rodziną we Francji,
4. wrogie środowisko, z którego się wywodzi,
5. wynikające z powyższego dogodne warunki dla wykorzystania go
przez obcy wywiad
**proponuję chor. Cegielskiego Stanisława, z[astęp]cę szefa PUBP w Lę-
borku, zwolnić [...] z wypłatą odszkodowania w rozmiarze trzymie-
sięcznej pensji i przekazać celem demobilizacji do MON.**

Pismo wicedyrektora Departamentu Kadr MBP 1949 r.

Lewandowski Tadeusz
s. Adama
ur. 30 III 1927 r.
w Łodzi

Członek: ZWM (1945); PPR/PZPR (1945).

Awanse: sierż. BP (1947), st. sierż. BP (1948), chor. BP (1949),
ppor. BP (1951), por. BP (1954), por. MO (1959), kpt. MO (1961),
mjr MO (1965), ppłk MO (1969), płk MO (1982).

Wykształcenie:

- 1947 Kurs Szkoły Specjalnej WUBP w Gdańsku.
- 1952 Roczna Szkoła MBP w Legionowie.
- 1959 Technikum Ekonomiczne w Sopocie.
- 1966 Zawodowe Studium Administracyjne Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.
- 1970 Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu (mgr prawa).

Odznaczenia:

- 1947 Brązowy Krzyż Zasługi.
- 1955 Medal 10-lecia Polski Ludowej.
- 1955 Odznaka „X lat w służbie narodu”.
- 1959 Srebrny Krzyż Zasługi.
- 1963 Srebrna odznaka im. Janka Krasickiego.
- 1967 Odznaka „XX lat w służbie narodu”.
- 1969 Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.
- 1969 Brązowy medal „Za zasługi dla obronności kraju”.
- 1973 Srebrny medal „Za zasługi dla obronności kraju”.
- 1974 Brązowa odznaka „Za zasługi w ochronie porządku publicznego”.
- 1975 Złota odznaka „W służbie narodu”.
- 1979 Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski.
- 1980 Srebrna odznaka „Za zasługi w ochronie porządku publicznego”.

W sprawach mniej ważnych potrafi zadecydować samodzielnie, lecz samodzielność i zdolność wydawania decyzji jest u niego ograniczona. [...] Posiada godność osobistą, wystarczy, aby raz mu zwrócić uwagę na popełniony przez niego błąd, drugi raz już go nie popełnia.

Charakterystyka służbowa, 1950 r.

Jest częściowo załamany pierwszymi niepowodzeniami, na które się natknął w specyfice tej pracy [kler]. [...] W obęściu z pracownikami jest za bardzo liberalny, mało wymagający, przez co nie buduje właściwego autorytetu sobie wśród pracowników jako kierownik jednostki. [...] Brak mu zaciętości przy napotykanii na poważniejsze trudności.

Charakterystyka, 1954 r.

Pod jego kierownictwem Grupa V osiągnęła szczególnie na przestrzeni ostatniego roku b[ardzo] poważne wyniki w pracy, wyrażające się głównie w zwiększeniu naszych możliwości penetracyjnych w środowiskach reakcyjnego kleru. [...] Praca po zagadnieniu kleru daje mu [...] dużo osobistego zadowolenia.

Charakterystyka, 1960 r.

Szczególnie w ostatnich miesiącach wystąpił z szeregiem cennych inicjatyw w zakresie pozyskania nowych jednostek agentury i w sprawach prowadzonych na biskupów.

Charakterystyka służbowa, 1965 r.

Praca, szczególnie jeśli chodzi o początkowy jej okres, wpłynęła w dużym stopniu na moje fizyczne i psychiczne wyczerpanie. Obecnie po przejściu na zaopatrzenie emerytalne pragnę odpocząć, a w miarę swych sił tak jak dotychczas służyć Ludowej Ojczyźnie w ramach rezerwy Służby Bezpieczeństwa.

Raport E. Pietrasa do ministra spraw wewnętrznych, 1970 r.

- 19 VII 1945 Młodszy referent gminny PUBP w Tczewie.
- 1 IX 1947 Referent PUBP w Tczewie.
- 1 X 1947 Starszy referent Referatu V PUBP w Tczewie.
- 15 XII 1947 Słuchacz Kursu Szkoły Specjalnej WUBP w Gdańsku.
- 1 IV 1948 Referent Sekcji 4. Wydziału IV WUBP w Gdańsku.
- 1 V 1949 Starszy referent Sekcji 4. PUBP w Sopocie.
- 1 I 1950 Starszy referent, jednocześnie p.o. kierownik Sekcji 4. PUBP w Sopocie.

- 1 VI 1950 Starszy referent w Kierownictwie PUBP w Sopocie.
- 1 VIII 1950 Starszy referent PUBP w Pruszczu Gdańskim.
- 1 VI 1951 Zastępca szefa PUBP w Łęborku.
- 25 IX 1951 Słuchacz Rocznej Szkoły MBP w Legionowie.
- 8 VIII 1952 W dyspozycji szefa WUBP w Gdańsku.
- 1 IX 1952 Zastępca szefa PUBP w Wejherowie.
- 1 III 1953 Kierownik Sekcji 2. Wydziału Szkolenia WUBP w Gdańsku.

- 1 VIII 1953 Starszy instruktor ds. szkolenia zawodowego Grupy Instruktorów WUBP w Gdańsku.
- 1 IV 1955 Starszy instruktor Sekcji 2. Wydziału Kadr i Szkolenia WUdsBP w Gdańsku.
- 1 VII 1955 Kierownik Sekcji 2. Wydziału Kadr i Szkolenia WUdsBP w Gdańsku.

- 1 V 1956 Zastępca kierownika MUdsBP w Gdyni.
- 1 I 1957 W dyspozycji komendanta wojewódzkiego MO w Gdańsku.
- 31 I 1957 Zwolniony (na własną prośbę).

- 1 II 1959 Przyjęty ponownie, starszy oficer operacyjny Sekcji 1. Wydziału II KW MO w Gdańsku.
- 1 III 1959 Kierownik Grupy III Sekcji 1. Wydziału II KW MO w Gdańsku.

- 1 I 1962 Kierownik Grupy VII Wydziału II SB KW MO w Gdańsku.
- 1 II 1964 Kierownik Samodzielnej Sekcji Ogólno-Organizacyjnej SB KW MO w Gdańsku.
- 1 III 1967 Kierownik Samodzielnej Sekcji Informacji i Sprawozdawczości SB KW MO w Gdańsku.

- 1 VI 1967 Zastępca naczelnika Wydziału Ogólnego KW MO w Gdańsku.
- 16 V 1968 Starszy inspektor Inspektoratu Kierownictwa SB KW MO w Gdańsku.

- 15 VIII 1974 W dyspozycji Departamentu Kadr MSW.
- 16 VIII 1974 Starszy inspektor Departamentu I MSW (od 1 II 1975 rezydent Departamentu I MSW w Wiedniu, pod przykryciem pracownika PHZ „Polcarga” w Gdyni).
- 15 XI 1979 W dyspozycji komendanta wojewódzkiego MO w Gdańsku.

- 1 II 1980 Starszy inspektor przy zastępcy komendanta wojewódzkiego MO ds. SB w Gdańsku.
- 31 VII 1982 Zwolniony.

- 9 VII 1945 Wartownik PUBP w Sopocie.
- 15 X 1946 Młodszy referent PUBP w Sopocie.
- 15 II 1947 Referent PUBP w Sopocie.
- 1 X 1947 Referent Placówki BP w Pruszczu Gdańskim.
- 1 VIII 1950 Referent PUBP w Gdańsku (z siedzibą w Pruszczu Gdańskim).
- 1 XII 1950 Referent Placówki BP w Nowym Dworze Gdańskim PUBP w Gdańsku (z siedzibą w Pruszczu Gdańskim).

- 8 IX 1951 Słuchacz Rocznej Szkoły Oficerskiej MBP w Legionowie.
- 8 VIII 1952 W dyspozycji szefa WUBP w Gdańsku.
- 1 IX 1952 Zastępca szefa PUBP w Łęborku.
- 1 III 1953 Zastępca naczelnika Wydziału XI WUBP w Gdańsku.
- 15 VI 1954 W dyspozycji szefa WUBP w Gdańsku.
- 15 VII 1954 Kierownik Sekcji 6. Wydziału III WUBP w Gdańsku.
- 1 IV 1955 Starszy referent Sekcji 6. Wydziału III WUdsBP w Gdańsku.
- 1 IX 1955 Kierownik Sekcji 6. Wydziału III WUdsBP w Gdańsku.
- 1 IV 1956 Starszy oficer operacyjny Sekcji 6. Wydziału III WUdsBP w Gdańsku.

- 1 I 1957 Kierownik Sekcji 5. Wydziału III KW MO w Gdańsku.
- 1 VIII 1957 Starszy oficer operacyjny Sekcji 5. Wydziału III SB KW MO w Gdańsku.

- 1 III 1959 Kierownik Grupy Sekcji 5. Wydziału III SB KW MO w Gdańsku.
- 1 IX 1961 Kierownik Grupy V Sekcji 5. Wydziału III SB KW MO w Gdańsku.

- 1 VII 1962 Kierownik Grupy I Wydziału IV SB KW MO w Gdańsku.
- 1 IX 1965 Kierownik Grupy IV Wydziału IV SB KW MO w Gdańsku.
- 31 VII 1970 Zwolniony.

Członek: PPR/PZPR (1946); Stowarzyszenie Ateistów i Wolnomyślicieli (1957).

Awanse: sierż. BP (1947), st. sierż. BP (1949),
chor. BP (1949), ppor. BP (1952), por. BP (1954),
por. MO (1957), kpt. MO (1957).

Wykształcenie:

- 1947 Kurs Specjalny WUBP w Gdańsku.
- 1952 Roczna Szkoła Oficerska MBP w Legionowie.
- 1957 Liceum Ogólnokształcące dla Pracujących w Gdańsku.

Prośbę swą motywuję tym, że pochodzę z rodziny czysto robotniczej, czuję się Polakiem i demokratą i jako taki pragnę poświęcić się pracy dla dobra naszej odzyskanej, niepodległej Ojczyzny.

Podanie T. Lewandowskiego do PUBP w Tczewie, 1945 r.

Odnośnie strony politycznej jest całkowicie pewnym ideologicznie, do Związku Radzieckiego ustosunkowany pozytywnie, do nacjonalizmu wrogo. Żadnych zastrzeżeń odnośnie jakichkolwiek wahań czy odchyień od linii partii nie zauważono.

Wniosek o przeniesienie, 1950 r.

Wiadomym jest, że lubi towarzystwo i w towarzystwie lubi wypić. Jednak z tego tytułu żadnych kompromitujących wypadków nie zanotowano.

Charakterystyka służbowa, 1951 r.

Jego oblicze polityczno-moralne w czasie danej akcji okazało się niewłaściwe, gdyż nie żył zagadnieniem akcji, nie czuł się odpowiedzialnym za wykonanie jej, dowodem tego jest fakt, że gm. Kotlica, na którą był wysłany, była jedną z opornych, nie zrobił ani jednej sprawy za złośliwe uchylanie się od obowiązków [dostawy płodów rolnych] wobec państwa. Tym samym nie wykonał należycie powierzonych mu zadań po tej linii oraz zachowanie jego jako prac[ownika] było niewłaściwe, dowodem tego jest fakt, że zapraszał sobie kobiety na post[erunek] MO, co demoralizująco wpływało na funk[cjonariuszy] MO; po drugie miał skłonności do picia wódki, za co został odwołany z terenu [...].

Szczegółowa ocena słuchacza Rocznej Szkoły MBP w Legionowie, 1951 r.

W pracy cechuje go chaotyczność i przypadkowość, przy czym ma niedbały stosunek do posiadanej dokumentacji. W wyniku tego zagubił środki łączności przywiezione [z zagranicy] przez TW „Rybak”, czym dał wyraz beztroskiemu stosunkowi do poważnego rozpracowania, za co w miesiącu marcu 1962 r. został ukarany surową naganą. Zasadniczą przyczyną takiego postępowania jest zarozumiałstwo, które cechuje kpt. Lewandowskiego. Wyraża się ono przede wszystkim w mniemaniu, iż posiadane przez niego doświadczenie i ogólna inteligencja predestynują go do zajmowania bardziej odpowiedzialnego stanowiska. Ponieważ zamierzenia te nie spełniają się, poczucie ponoszonej rzekomej krzywdy jest zasadniczym hamulcem w wyzwoleniu umiejętności i inicjatywy w pracy.

Charakterystyka służbowa, 1962 r.

Realizował zadania po linii kontrwywiadowczego zabezpieczenia środowiska polskiego w Austrii przed penetracją obcych służb specjalnych. [...] Uzyskał i przekazał informacje o charakterze operacyjnym oraz informacje n[ia] t[emat] zachowania i postawy obywateli polskich przebywających czasowo w Austrii. [...] Realizował zadania związane z zabezpieczeniem spotkań z agenturą i odbiorem materiałów. [...] Posiadane informacje wskazują, iż był on znany uciekinierowi Bartczakowi, byłemu attaché ds. żeglugi i portów [Ambasady PRL] w Wiedniu jako oficer SB.

Charakterystyka służbowa, 1979 r.

Pietras Edward
s. Władysława
ur. 19 I 1924 r.
w Niedźwiedzińcu
(pow. Katowice)

Biuro Edukacji Publicznej
Oddział IPN w Gdańsku

Golddyn Wacław
s. Karola
ur. 10 I 1921 r.
w Kolonii Krymno
(pow. Kamień Koszyrski,
woj. poleskie)

- 1943–1944 *Partyzant sowieckiej Pińskiej Brygady Partyzanckiej im. T. Kościuszki (od VI 1944 członek grupy szturmowej mjr. Czesława Klima zrzuconej na teren Lubelszczyzny).*
- 23 VIII 1944 *Funkcjonariusz KW MO w Warszawie (z siedzibą w Otwocku).*
- 8 I 1945 *Funkcjonariusz KP MO w Kutnie (wg ankiety personalnej).*
- 20 III 1945 *Funkcjonariusz KP MO w Płońsku (wg ankiety personalnej).*
- 15 IV 1945 Funkcjonariusz MUBP w Gdyni-Orłowie.
- 1 VI 1945 Komendant Gmachu PUBP w Łęborku.
- 1 XI 1945 Starszy referent PUBP w Łęborku.
- 8 III 1946 Komendant Gmachu PUBP w Łęborku.
- 1 X 1947 Oddziałowy Aresztu PUBP w Łęborku.
- 1 IX 1949 Młodszy referent PUBP w Łęborku.
- 1 IX 1950 Referent Referatu V PUBP w Łęborku.
- 1 I 1951 Starszy referent Referatu V PUBP w Łęborku.
- 1 V 1952 Starszy referent Kierownictwa PUBP w Łęborku.
- 15 X 1953 **Zastępca szefa PUBP w Łęborku.**
- 30 IV 1955 W dyspozycji dyrektora Departamentu Kadr KdsBP.
- 15 V 1955 **Zastępca komendanta powiatowego MO w Łęborku.**
- 1 II 1959 **Zastępca komendanta powiatowego MO w Wejherowie.**
- 31 I 1963 *Zwolniony.*

- Członek:** PPR/PZPR (1947).
- Awanse:** st. sierż. BP (1947), chor. BP (1951), ppor. BP (1954), por. MO (1956).
- Wykształcenie:**
- 1949 Gimnazjum.
- 1949 Kurs Specjalny BP przy WUBP w Gdańsku.
- 1959 Liceum Ogólnokształcące dla Pracujących w Wejherowie (bez matury).
- Odznaczenia:**
- 1946 Krzyż Partyzancki.
- 1946 Krzyż „Na polu chwały”.
- 1946 Odznaka Grunwaldzka.
- 1947 Medal za Warszawę.
- 1947 Medal Zwycięstwa.
- 1947 Medal „Za Побєдę над Германією”.
- 1956 Odznaka „X lat w służbie narodu”.
- 1959 Srebrny Krzyż Zasługi.
- 1959 Srebrny Krzyż Orderu Virtuti Militari.
- Kary:**
- 1960 Surowa nagana za „niezabezpieczenie dokumentacji w czasie remontu budynku KP MO w Wejherowie oraz dopuszczenie do ujawnienia tajemnicy służbowej”.
- 1961 Upomnienie za „lekceważący stosunek do dokształcania zawodowego i politycznego”.

Mam szczerę chęci do tej pracy i chcę pracować jako prawdziwy Polak i demokrat.

Podanie W. Goldyna do WUBP w Gdańsku, 1945 r.

Posiada dużo inicjatywy prywatnej. Każda praca u niego jest wykonana szybko i sprawnie, ku zadowoleniu swego zwierzchnika. W każdej sytuacji daje sobie możliwie radę.

Charakterystyka, 1946 r.

Samodzielności i inicjatywy własnej brak, szybkości orientacji [i] zdolności [w podejmowaniu] decyzji nie ma, poczucia odpowiedzialności nie ma, mało pracowity.

Charakterystyka służbowa, 1947 r.

Zbyt mało dokonuje kontroli podległych sobie funkcjonariuszy oraz posiada pewne braki zagadnień służby zewnętrznej. Powyższe podsyktowane jest tym, że [...] wśród samego kierownictwa w Komendzie Powiatowej MO [w] Łęborku istnieje rozrabiactwo na tle służbowym, jak i zachowania moralnego.

Wniosek o przeniesienie, 1959 r.

Chciałby jak najlepiej pracować, lecz nie zawsze mu to wychodziło. [...] Nauka przychodziła mu dosyć trudno.

Charakterystyka służbowa, 1962 r.

Ostatnio na własną prośbę został skierowany na komisję lekarską, która orzekła, że jest niezdolny do pełnienia służby na zajmowanym stanowisku, lecz zdolny do służby w MO z ograniczeniami. Dlatego, że nie wyraził zgody na przeniesienie do innej jednostki i [inne] stanowisko, został zwolniony ze służby w MO [...].

Opinia służbowa, 1963 r.

- 25 XI 1950 Młodszy referent PUBP w Łęborku.
- 1 XI 1951 Referent PUBP w Łęborku.
- 1 V 1952 Referent terenowy dla obsługi gminnej PUBP w Łęborku.
- 1 XII 1952 Referent powiatowy PUBP w Łęborku.
- 15 X 1953 Starszy referent powiatowy PUBP w Łęborku.
- 1 IX 1954 Słuchacz Dwuletniej Szkoły Podwyższenia Kwalifikacji MBP w Warszawie oraz Krajowego Ośrodka Szkolenia MBP w Gdańsku.
- 7 VII 1956 W dyspozycji kierownika WUdsBP w Gdańsku.
- 1 VIII 1956 Oficer operacyjny Sekcji 3. Wydziału V „A” WUdsBP w Gdańsku.
- 1 I 1957 **Zastępca komendanta powiatowego MO ds. bezpieczeństwa w Łęborku.**
- 1 IV 1962 **Zastępca naczelnika Wydziału II SB KW MO w Gdańsku.**
- 1 VIII 1967 Inspektor Inspektoratu Kierownictwa Jednostek SB KW MO w Gdańsku.
- 7 I 1970 Zmarł.

- Członek:** ZMP (1948); PZPR (1952).
- Awanse:** kpr. BP (1949), sierż. BP (1952), st. sierż. BP (1953), chor. BP (1954), ppor. BP (1956), ppor. MO (1957), por. MO (1959), kpt. MO (1962), mjr MO (1966).
- Wykształcenie:**
- 1956 Dwuletnia Szkoła Podwyższenia Kwalifikacji MBP w Warszawie oraz Krajowy Ośrodek Szkolenia MBP w Gdańsku.
- 1959 Liceum Ogólnokształcące dla Pracujących w Łęborku.
- 1968 Zawodowe Studium Administracyjne Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.
- Odznaczenia:**
- 1959 Srebrny Krzyż Zasługi.
- 1961 Odznaka „X lat w służbie narodu”.
- 1969 Złoty Krzyż Zasługi.

Na szkołę prac[owników] operacyjnych nie nadaje się, posiada krewnych w USA, [z którymi] rodzina prowadzi korespondencję (ukrył w ankiecie).

Odręczny dopisek na podaniu T. Wyskiela do WUBP w Gdańsku, 1950 r.

Lubi samokrytykę i krytykę przyjmuje jako środek wychowawczy. [...] Nienawidzi bumelanctwa w pracy, a śmiało i otwarcie na takie rzeczy bezpośrednio reaguje poprzez zwrócenie uwagi. [...] Biję się o wykorzystanie zdobytego materiału agenturalnego. W pracy nad sprawami prowadzonymi przez niego jest zapalczywym i chciałby jak najszybciej dążyć do zrealizowania. [...] Potrafi kierować, pracować z agenturą i wychować ją, a co najważniejsze, że umie docenić pracę z agenturą [...].

Charakterystyka, 1954 r.

Kontrola pracy operacyjnej w Referacie ds. BP w Łęborku stwierdziła szereg pozytywnych wyników tegoż referatu, jak: stosunkowo duża ilość spraw i jednostek sieci agenturalno-informacyjnych, utrzymywanie systematycznego kontaktu z posiadaną agenturą. Osiągnięcia te możliwe są między innymi dzięki energii i zapałowi tow. Wyskiela oraz dobremu zmysłowi organizacyjnemu i własnej jego inicjatywie. Należy stwierdzić, że ppor. Wyskiel jest jednym z lepszych z[astępców] k[omendan]ta ds. bezpieczeństwa KP MO w woj. gdańskim.

Wniosek, 1959 r.

Wyskiel Tadeusz
s. Władysława
ur. 16 XI 1927 r.
w Piątkowej (pow. Rzeszów)

1966 r.

Szczególnie w drugiej połowie roku 1961, w okresie napiętej sytuacji międzynarodowej, por. Wyskiel miał niezłe rozeznanie o działalności osób i grup rewizjonistycznych oraz stosował szybko i energicznie właściwe środki profilaktyczne. Dwukrotnie w ciągu kilku dni wykrył sprawców masowego rysowania swastyk i wrogich napisów.

Charakterystyka służbowa, 1962 r.

Przy jego pomocy Grupa VI i VII [...] w wyraźny sposób zwiększyła ilościowy stan tajnych współpracowników. Większość z pozyskanych są to osoby z pionu naukowo-technicznego, które posiadają szerokie możliwości operacyjne. Jednostki te w toku współpracy przekazują wartościowe informacje dotyczące osób pozostających w naszym zainteresowaniu.

Charakterystyka służbowa, 1968 r.

7 XI 1951
1 XII 1951
1 V 1952
1 VII 1952
1 II 1954
1 VIII 1954
1 IV 1955
1 X 1955
1 IV 1956
1 I 1957
1 IX 1959
25 VII 1961
1 IX 1961
1 IV 1962
1 IV 1967
31 VIII 1973
26 III 1981
31 XII 1981

16 VI 1983

15 II 1986

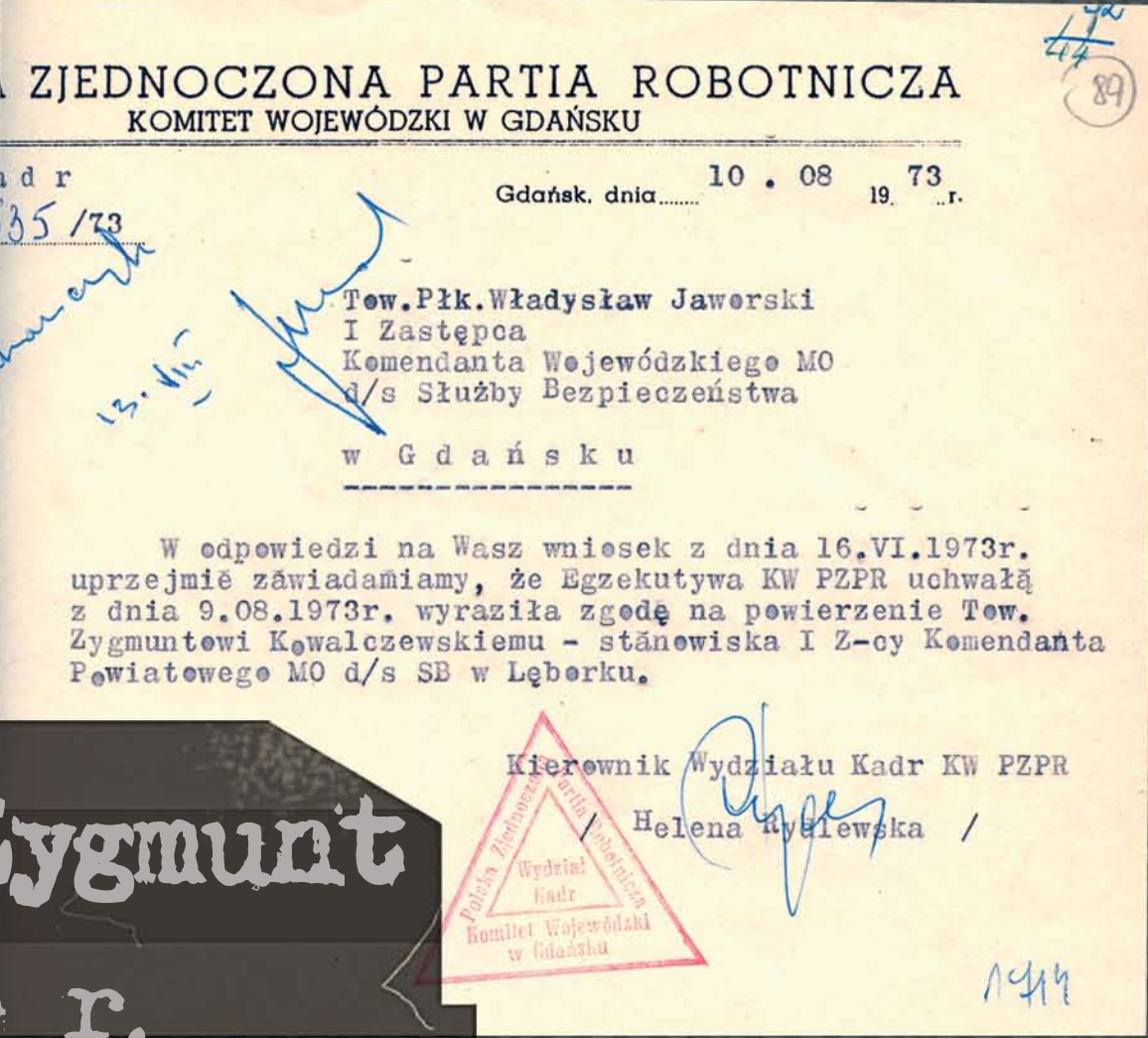
Wartownik ochrony PUBP w Łęborku.
Słuchacz Szkoły Międzywojewódzkiej MBP w Olsztynie.
Referent w Kierownictwie PUBP w Łęborku.
Referent Sekcji 8. MUBP w Gdyni.
Starszy referent Sekcji 8. MUBP w Gdyni.
Referent Sekcji 3. Wydziału VIII WUBP w Gdańsku.
Referent Sekcji 3. Wydziału V WUdsBP w Gdańsku.
Starszy referent Delegatury UdsBP w Łęborku.
Oficer operacyjny Delegatury UdsBP w Łęborku.
Starszy oficer operacyjny Referatu ds. bezpieczeństwa KP MO w Łęborku.
Słuchacz Szkoły Oficerskiej MSW w Legionowie.
W dyspozycji zastępcy komendanta wojewódzkiego MO ds. bezpieczeństwa w Gdańsku.
Starszy oficer operacyjny Referatu ds. bezpieczeństwa KP MO w Łęborku.
Zastępca komendanta powiatowego MO ds. bezpieczeństwa w Łęborku.
I zastępca komendanta powiatowego MO ds. SB w Łęborku.
Zwolniony (emerytura).
Przyjęty ponownie, inspektor Grupy Operacyjnej w Łęborku Wydziału II KW MO w Słupsku.
Zastępca naczelnika Wydziału IV KW MO w Słupsku, jednocześnie p.o. kierownik Grupy Operacyjnej w Łęborku Wydziału IV KW MO w Słupsku.
Zastępca naczelnika Wydziału IV KW MO/WUSW w Słupsku, jednocześnie p.o. kierownik Referatu IV KP MO/MUSW w Łęborku.
Zwolniony.

Członek: PZPR (1948), sekretarz POP przy KP MO w Łęborku (1957–1959).

Awanse:
sierż. BP (1952), st. sierż. BP (1953), chor. BP (1954), ppor. BP (1955), ppor. MO (1957), por. MO (1961), kpt. MO (1964), mjr MO (1969), ppłk MO (1986).

Wykształcenie:
1952 Szkoła Międzywojewódzka MBP w Olsztynie.
1960 Liceum Ogólnokształcące dla Pracujących w Legionowie.
1961 Szkoła Oficerska MSW w Legionowie.

Odnaczenia:
1962 Odznaka „X lat w służbie narodu”.
1966 Odznaka 1000-lecia Państwa Polskiego.
1968 Odznaka Honorowa „Zasłużony dla Ziemi Gdańskiej”.
1969 Srebrny Krzyż Zasługi.
1969 Brązowy Medal „Za zasługi dla obronności kraju”.
1971 Odznaka „XX lat w służbie narodu”.
1973 Odznaka Honorowa „Zasłużony dla Ziemi Gdańskiej”.
1975 Odznaka Honorowa „Zasłużony dla Ziemi Łęborskiej”.
1976 Złota Odznaka „W służbie narodu”.
1978 Brązowa Odznaka „Za zasługi dla ochrony porządku publicznego”.
1978 Srebrna Odznaka „Za zasługi dla ochrony porządku publicznego”.
1983 Brązowa Odznaka „Za zasługi w ochronie granic PRL”.
1984 Złota Odznaka „Za zasługi dla ochrony porządku publicznego”.
1984 Medal 40-lecia Polski Ludowej.

Kowalczewski Zygmunt
s. Zygmunta
ur. 24 VII 1935 r.
w Ożarowie (pow. Opatów)

Charakter pracy odpowiada moim zainteresowaniom. Z drugiej strony w pracy tej pragnę stać na straży dobroczy socjalizmu w Polsce.

Podanie Z. Kowalczewskiego do SB KW MO w Gdańsku, 1962 r.

W początkowym okresie sprawy służbowe tow. Kowalczewski usiłował załatwiać w restauracji lub kawiarni, co wiązało się ze spożyciem alkoholu. Na skutek szeregu uwag i rozmów w zasadzie odstąpił on od tego rodzaju praktyk.

Charakterystyka, 1964 r.

Zasadniczym odcinkiem pracy ppor. Kowalczewskiego jest koordynacja pracy w zagadnieniu kleru oraz teren miasta Kartuz.

Opinia służbowa, 1967 r.

Ostatnio wykazał inicjatywę własną w ujawnieniu czterech autorów wrogich anonimów.

Wniosek personalny, 1968 r.

Aktualnie posiada na swoim kontakcie ogółem 10 t[ajnych] w[s]spółpracowników, w tym 50 proc. to osoby duchowne. [...] Poza pracą ze źródłami informacji prowadzi 45 teczek ewidencyjnych na księży oraz 21 teczek ewidencyjnych na parafię i jeden kwestionariusz ewidencyjny na osobę cywilną.

Opinia służbowa, 1972 r.

W realizacji swych zadań nie ogranicza się do 8-godzinnego dnia pracy, lecz pracuje według zaistniałych potrzeb.

Wniosek o nadanie stopnia kapitana MO, 1973 r.

Biuro Edukacji Publicznej
Oddział IPN w Gdańsku

Zajac Zygmunt
s. Stanisława
ur. 25 XI 1928 r.
w Praszcze (pow. Wieluń)

Jako funkcjonariusz MBP pragnę w dalszym ciągu kontynuować walkę z wrogiem klasowym, rozpoczął w szeregach KBW, a tym samym przyczynić się do realizacji zadań Planu 6-letniego.

Podanie Z. Zająca do WUBP Gdańsk, 1951 r.

Potrafi przystosować się do każdej okoliczności, co jest objawem posiadania pewnych elementów inteligencji.

Charakterystyka, 1955 r.

Wykrył sprawcę ulotek propagandowych w Łebieniu pow. Łębork. [...] Dokonał werbunku lokalu konspiracyjnego, który należy ocenić jako osiągnięcie w warunkach powiatowych.

Charakterystyka, 1958 r.

Należy nadmienić, że w różnych sytuacjach politycznych w kraju i na świecie nie popada w jakieś depresje, a trzyma się kierunku nakreślonego przez partię i władze nadrzędne.

Opinia służbowa, 1962 r.

W poprzednich, latach, kiedy to praca w jednostkach powiatowych była mniej złożona, z powierzonych zadań wywiązywał się dobrze. Jednak w ciągu kilku ostatnich lat zauważono, że w kierowanej przez niego jednostce następuje spadek efektywności w pracy operacyjnej i notuje się niedociągnięcia w organizowaniu pracy i kierowaniu podległym zespołem funkcjonariuszy. Zwracane uwagi i instruktaże w tym zakresie nie przynoszą większych efektów, niewątpliwie przyczyną takiego stanu nie jest zła wola i brak poczucia obowiązkowości i zdyscyplinowania u mjr. Zygmunta Zająca, lecz że obecne wymogi są o wiele wyższe niż przed laty, a zadania Służby Bezpieczeństwa są bardziej złożone.

Notatka służbowa, 1973 r.

W przebytej drodze od 1951 roku mjr Zygmunt Zajac od samego początku realizował trudne zadania naszego resortu. Już w 1951 roku był zaangażowany przy rozpracowaniu siatki szpiegowskiej na terenie miasta Gdyni, co zostało uwieńczone sukcesem poprzez uchwycenie członków siatki na statku handlowym „Chopin”. Poza tym cały czas brał udział w walce z podziemiem, jakie istniało w tym czasie na terenie Trójmiasta.

Dzięki [jego] należytej pracy operacyjnej kierowanym zespołem zostały wykryte masowe zatrucia bydła w miejscowych [powiat Łębork] PGR-ach, za które sprawy otrzymali wysokie kary. Również wykryto sprawców masowych akcji sabotażowych w PGR-ach, które polegały na podpaleniach mienia państwowego z pobudek politycznych. Sprawcy zostali pociągnięci do odpowiedzialności sądowej. Jednym z subtelniejszych sukcesów oficera kontrwywiadu jako komendanta powiatowego ds. SB w Łęborku było udokumentowanie działalności szpiegowskiej [ob. ...], który podczas pobytu w RFN współpracował z wywiadem zachodnoniemieckim. Dzięki należytej przygotowanej kombinacji operacyjnej figuranta sprowadzono z zagranicy do Polski, gdzie sprawca otrzymał wyrok 8 lat pozbawienia wolności.

Podczas pobytu na emeryturze nigdy nie tracił kontaktu z naszą jednostką. Pełnił funkcję komendanta ORMO przy Komendzie Powiatowej MO w Łęborku.

W 1980 roku, ze względu na zagrożenie ustroju w naszym kraju, samowolnie wyraził akces powrotu do pracy, nie patrząc na stan zdrowia. [...] Po powrocie w 1981 r. do pracy w naszym resorcie natychmiast włączył się do trudnej pracy, jaką była walka z powstałą ekstremą w naszym kraju. Brał czynny udział przy rozpracowaniu, a następnie ujęciu wykonawców i kolporterów nielegalnej drukarni, której funkcją było oddziaływanie na miasto i rejon Łęborka. Drukarnia ściśle współdziałała z ośrodkiem dyspozycyjnym T[ymczasowej] K[omisji] K[oordynacyjnej] [NSZZ „Solidarność”] w Gdańsku.

Podsumowując całokształt pracy mjr. Zająca Zygmunta, należy jednoznacznie stwierdzić, że całe swoje życie poświęcił dla dobra naszej Ojczyzny. Swoją skrytalizowany światopogląd marksistowski wyraził między innymi tym, że jego syn jednak [...] poszedł w ślady ojca i obecnie jako oficer Służby Bezpieczeństwa pracuje w WUSW w Gdańsku.

Opinia służbowa, 1985 r.

1 XI 1962 Oficer operacyjny Referatu ds. bezpieczeństwa KP MO w Kartuzach.
3 IX 1965 Słuchacz Rocznej Oficerskiej Szkoły Operacyjnej MSW w Legionowie.
1 VIII 1966 W dyspozycji zastępcy komendanta wojewódzkiego MO ds. bezpieczeństwa w Gdańsku.
1 IX 1966 Oficer operacyjny Referatu ds. bezpieczeństwa KP MO w Kartuzach.
1 I 1967 Starszy oficer operacyjny Referatu ds. bezpieczeństwa KP MO w Kartuzach.
1 IV 1967 Starszy inspektor operacyjny Referatu ds. bezpieczeństwa KP MO w Kartuzach.
1 IX 1973 **I zastępca komendanta powiatowego MO ds. SB w Łęborku.**
1 VI 1975 Kierownik Samodzielnej Sekcji „A” SB KW MO w Słupsku.
17 X 1983 Starszy inspektor Wydziału III WUSW w Słupsku, jednocześnie oddelegowany służbowo do pracy w MSZ (nieetatowy szyfrant w Ambasadzie PRL w Dar es Salaam w Tanzanii).
8 I 1986 Starszy inspektor Zespołu ds. SB Wydziału Inspekcji WUSW w Słupsku.
15 X 1987 Zwolniony.

Członek: ZMP (1949); Stowarzyszenie Ateistów i Wolnomyślicieli (1960); Front Jedności Narodu (1960); PZPR (1961).

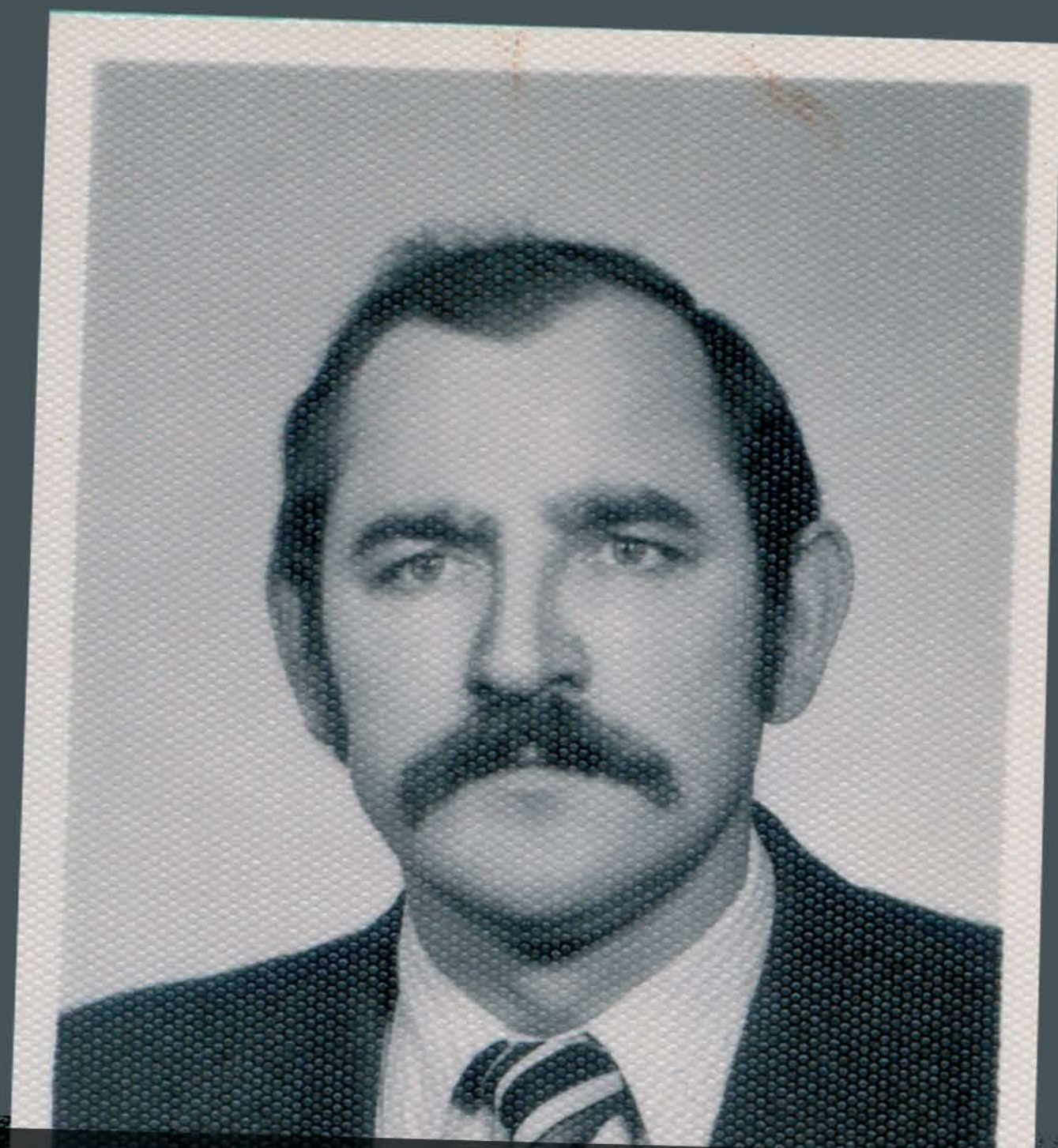
Awanse: kpr. MO (1962), plut. MO (1964), ppor. MO (1966), por. MO (1969), kpt. MO (1973), mjr MO (1979).

Wykształcenie:

1953 Państwowe Liceum Pedagogiczne w Ostrowcu Świętokrzyskim.
1966 Roczna Oficerska Szkoła Operacyjna MSW w Legionowie.
1974 Kurs doskonalenia zawodowego dla zastępców komendantów powiatowych MO ds. SB w Ośrodku Doskonalenia Kadry Kierowniczej MSW w Łodzi.
1980 Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Słupsku (mgr pedagogiki opiekuńczej).

Odnaczenia:

1972 Odznaka „X lat w służbie narodu”.
1973 Srebrny Krzyż Zasługi.
1974 Brązowa Odznaka „Za zasługi w ochronie porządku publicznego”.
1976 Odznaka „Zasłużony działacz LOK”.
1877 Odznaka „Zasłużony działacz Frontu Jedności Narodu”.
1978 Złoty Krzyż Zasługi.
1978 Srebrna Odznaka „Za zasługi w ochronie porządku publicznego”.
1981 Złota Odznaka „Za zasługi w ochronie porządku publicznego”.
1982 Srebrna Odznaka „W służbie narodu”.
1986 Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

Bartczak Henryk
s. Antoniego
ur. 24 IV 1946 r.
w Kolonii Piaski
(pow. Włocławek)

Członek: ZMS (1961); PZPR (1967), I sekretarz OOP przy Wydziale II SB KW MO w Słupsku (1975–1977).

Awanse: kpr. MO (1969), plut. MO (1971), ppor. MO (1972), por. MO (1980), kpt MO (1984).

Wykształcenie:

- 1965 Liceum Ogólnokształcące w Lubrańcu.
- 1971 Szkoła Podoficerska Funkcjonariuszy Granicznych Placówek Kontrolnych w CW MSW w Legionowie.
- 1972 Szkoła Oficerska Funkcjonariuszy Granicznych Placówek Kontrolnych w CW MSW w Legionowie.
- 1980 Akademia Spraw Wewnętrznych w Warszawie (mgr nauk politycznych).

Odznaczenia:

- 1979 Brązowa odznaka „W służbie narodu”.
- 1981 Srebrny Krzyż Zasługi.
- 1982 Brązowy medal „Za zasługi dla obronności kraju”.
- 1983 Odznaka „Za zasługi dla rozwoju łączności”.

Wydaje się, że st. kpr. Marek Bonkowski nie dysponuje predyspozycjami pracownika operacyjnego. [...] Robi wrażenie niezbyt śmiałego i błyskotliwego.

Opinia służbowa, 1975 r.

W stosunku do interesantów jest uprzejmy i taktowny. W prowadzonych rozmowach uzyskuje szereg informacji dla potrzeb Wydziału [Paszportów] i innych jednostek operacyjnych SB.

Wniosek personalny, 1976 r.

Znacznie zaktywizował pracę w dotychczas mało rozpoznanym dekanacie Lębork i Łeba. Jest aktywny w zabezpieczaniu różnego rodzaju imprez kościelnych. [...] Obsługuje 7 t[ajnych] w[sółpracowników], 2 k[ontakty] o[bywatelskie].

Wniosek personalny, 1983 r.

Jego podstawowym zadaniem była realizacja zadań operacyjnych, rozpoznawczych i specjalnych w odniesieniu do kleru rzymskokatolickiego. Wiedza o działalności rozpoznawanych środowisk, o bieżących poczynaniach i planach kleru świadczy o rzetelnym traktowaniu pracy, zaangażowaniu oraz sumienności. [...] O łatwości w nawiązywaniu kontaktów z ludźmi świadczą m.in. liczne pozyskania osobowych źródeł informacji wywodzących się z różnych środowisk.

Opinia służbowa za okres 1983–1986.

Dobry organizator służby. Dzięki temu kierowany przez niego zespół ludzi osiąga bardzo dobre wyniki w zwalczaniu i zabezpieczaniu przed wrogą działalnością.

Wniosek o nadanie stopnia kapitana MO, 1987 r.

- 10 XI 1969 Młodszy kontroler Granicznej Placówki Kontrolnej w Darłowie Wydziału Kontroli Ruchu Granicznego KW MO w Koszalinie (6–14 X 1970 zawieszony w czynnościach służbowych).
- 15 XII 1971 Inspektor (na wolnym etacie starszego inspektora) Granicznej Placówki Kontrolnej w Kołobrzegu Wydziału Kontroli Ruchu Granicznego KW MO w Koszalinie.
- 1 I 1972 W dyspozycji 15 Bałtyckiej Brygady WOP.
- 15 VII 1972 Pomocnik kierownika Sekcji 2. Wydziału II Zwiadu 15 Bałtyckiej Brygady WOP w Trzebiatowie.
- 1 IX 1974 Inspektor operacyjny SB KMiP MO w Słupsku.
- 1 VI 1975 Starszy inspektor Wydziału II SB KW MO w Słupsku.
- 1 VIII 1976 Kierownik Sekcji Wydziału II SB KW MO w Słupsku.
- 3 X 1977 Słuchacz Akademii Spraw Wewnętrznych w Warszawie.
- 1 VII 1980 W dyspozycji komendanta wojewódzkiego MO w Słupsku.
- 16 VII 1980 Kierownik Sekcji Wydziału II SB KW MO w Słupsku.
- 1 IX 1982 Starszy inspektor przy zastępcy komendanta wojewódzkiego MO ds. SB w Słupsku.
- 1 VI 1983 Zastępca komendanta miejskiego/szefa MUSW ds. SB w Lęborku.**
- 11 I 1986 Starszy inspektor Wydziału V WUSW w Słupsku.
- 31 V 1987 Zwolniony.

Jako młody człowiek i członek partii pragnę podjąć pracę w tych organach z myślą, że znajdę w niej zadowolenie i będą ze mnie zadowoleni przełożeni.

Podanie H. Bartczaka do KW MO w Koszalinie, 1969 r.

Doszedłem do wniosku, że większe zadowolenie i szanse wykazania się pracą mogę osiągnąć w Służbie Bezpieczeństwa. Praca ta po pierwsze wyraźnie mnie pociąga, po wtóre daje większe szanse zawodowe.

Raport H. Bartczaka, 1974 r.

Walka z przeciwnikami ustroju socjalistycznego i chęć wniesienia wkładu osobistego w rozwój sprawiedliwości społecznej.

Wpis H. Bartczaka w ankiecie personalnej, 1981 r.
(dodatkowe dane o sobie: motyw podjęcia pracy, ambicje życiowe).

Potrafił zmobilizować podległych mu oficerów do powołania poważnej ilości tajnych współpracowników, dzięki czemu jeszcze przed stanem wojennym można było wpływać na ekstremę ruchu związkowego. Wyróżnił się w dobrze prowadzonym dialogu operacyjnym z fig[urantem] ps. „Łazarz”, wysokim funkcjonariuszem Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność” [w Słupsku], otwierając drogę do jego pozyskania.

Opinia służbowa, 1982 r.

Przebywając w dniu 7 stycznia 1986 r. na delegacji służbowej w Bydgoszczy, będąc pod wpływem alkoholu, uderzył butelką w głowę kpt. Z[dzisława] Hancewicza [zastępcę szefa] RUSW [w] Bytowie, kpr. P. Chmurę, kierowcę WUSW w Słupsku, powodując obrażenia głowy i straty materialne w wysokości ok. 24 000 zł.

Orzeczenie Sądu Honorowego WUSW w Słupsku, 1986 r.

Nadmieniam, że idee zaczerpnięte podczas pracy w organach Służby Bezpieczeństwa zawsze były mi bliskie i pozostaną dalszym wskaźnikiem mojego przyszłego zachowania.

Raport H. Bartczaka o zwolnieniu ze służby, 1987 r.

Stosunek osobisty kpt. H[enryka] Bartczaka do dalszej służby w organach MO ocenić należy negatywnie. Faktem przemawiającym [za tym], że kpt. Bartczak dalsze życie wiąże z działalnością poza resortem, jest to, że [...] nabył on działkę budowlaną w centrum miasta Lęborka z przeznaczeniem pod budowę mieszkania i pawilonu usługowego.

Pismo szefa WUSW w Słupsku do ministra spraw wewnętrznych, 1987 r.

- 10 XI 1972 Inspektor Wydziału Śledczego KW MO w Koszalinie.
- 1 I 1973 Inspektor Wydziału Śledczego (na wolnym etacie starszego oficera Wydziału „T”) SB KW MO w Koszalinie.
- 10 II 1973 Oficer operacyjny SB KMiP MO w Słupsku.
- 19 X 1973 Słuchacz Kursu SB w Wyższej Szkole Oficerskiej MO w Szczytnie.
- 18 VI 1974 Inspektor Referatu ds. SB KMiP MO w Słupsku.
- 1 VI 1975 Referent Wydziału Paszportów SB KW MO w Słupsku.
- 1 XI 1976 Referent techniki operacyjnej Wydziału Paszportów SB KW MO w Słupsku.
- 1 II 1977 Młodszy inspektor Wydziału IV SB KW MO w Słupsku.
- 1 X 1978 Słuchacz Wyższej Szkoły Oficerskiej MSW w Legionowie.
- 1 V 1981 Inspektor Sekcji 1. Wydziału IV SB KW MO w Słupsku.
- 16 VII 1982 Starszy inspektor Wydziału IV SB KW MO/WUSW w Słupsku.
- 11 I 1986 P.o. zastępca szefa RUSW ds. SB w Lęborku.**
- 1 IV 1986 Zastępca szefa RUSW ds. SB w Lęborku.**
- 31 I 1990 Odwołany.
- 31 VII 1990 Zwolniony.

Członek: PZPR (1971).

Awanse: kpr. MO (1972), st. kpr. MO (1974), plut. MO (1975), sierż. MO (1977), ppor. MO (1981), por. MO (1984), kpt. MO (1987).

Wykształcenie:

- 1969 Liceum Ogólnokształcące w Drawsku Pomorskim.
- 1974 Kurs SB w Wyższej Szkole Oficerskiej MO w Szczytnie.
- 1981 Wyższa Szkoła Oficerska SB MSW w Legionowie.
- 1983 Wydział Polityczno-Prawny Akademii Spraw Wewnętrznych w Warszawie (mgr nauk politycznych).

Odznaczenia:

- 1982 Brązowa odznaka „W służbie narodu”.
- 1984 Srebrny Krzyż Zasługi.
- 1984 Medal „Za zasługi dla m. Słupska”.
- 1986 Brązowa odznaka „Za zasługi w ochronie porządku publicznego”.
- 1988 Srebrna odznaka „Za zasługi w ochronie porządku publicznego”.
- 1989 Złoty Krzyż Zasługi.

Bonkowski Marek
s. Alojzego
ur. 30 VI 1950 r.
w Drawsku Pomorskim

